

Luceafărul

Săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

SENSUL VICTORIEI

istoria, lupta, munca și creația s-au alcătuit un vast orizont de conștiință ce luminează, pe rând, mintea și sufletul fiecărei generații. Spațiul și timpul memoriei rețin evenimentele și faptele care au dat durată și profunzime destinului național, îmbrățișînd aspirații și idealuri a căror forță de atracție s-a manifestat și se manifestă necontenit, prindînd o neînclătinată vocație a constituției de sine a patriei, o permanentă voință a ei de a trăi în libertate și independență. Se împlinesc 110 ani de la unul din asemenea momente cruciale ale istoriei noastre moderne, cucerirea prin luptă, și pe cîmpul de bătălie, a independenței de stat. Act fauritor și de intensă rezonanță, pentru că în cuprinderea sa pulsă rădăcini de permanență istorică — ideile și idealurile anului revoluționar 1948, ideile și idealurile unirii realizate în scurt timp — un tumult al acelor vremuri care se cheamă adevărată și faptă pe măsură. Act fauritor și de intensă vibrație în timp, pentru că prin semnificația și importanța sa legea pe mai departe a viitor de luptă și pune bazele marilor prini de mai târziu, consacrand o indisolubilă legătură între ideea de independență și ideea de unire și unitate. Cu acel corolar al lor — libertatea — care avea să le lumineze și mai adînc ființa și să le statornicească în temelii marilor transformări ale revoluției de eliberare socială și naționale, antifascistă și antitimporalistă — din vara strînsă simbolic sub semnele zilei de 23 August 1944.

El a adus clarificări de fond și în materie de istorie a ideilor de libertate și independență. Există în gândirea politică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, principii, teze și concepții care au situat cu îndreptățire istoria la altitudine și cerințele uriașelor transformări care aveau să se producă și se produc în economie, știință și cultură, în procesul de permanență înflorire economico-socială a patriei. Dezvoltarea în independență și libertate și, în consecință, sporirea necontenită a temeiurilor acestora, afirmarea și împlinirea lor în procesul muncii și al creației, al înlăturării neabătute a Programului partidului, a obiectivelor și sarcinilor asumate prin hotărârile marilor forumuri comuniste care au dat într-adevăr dimensiuni de epocă unei perioade istorice scurte, au primit și primesc de fiecare dată confirmarea de fond a realității, dintr-o perspectivă a istoriei unice și calauzitoare, a spiritului patriotic-revoluționar. Măstecarea înaintată a trecutului face corpurile prezente și marile citiri în plan economic și social ale acestor ani sint mărturie peste veacuri ale unei impresii renascente și înfloriri naționale. Ele sînt rodul ca și deschișorii care duc de la strategia gândirii și acțiunii comuniste fundamentale de conducătorul partidului și statului nostru. Formează această cale a viitorului de care aparținem și pe care ni-l apropiem necontenit.

PREZENȚA TINĂRULUI SCRITOR

Lumea constructorilor

apărută în prestigioasă colecție „Colocviile adolescenților”, a Editurii Albatros, recenta carte a lui Pavel Perș, „Pășarea purpurie a dragostei” (1986), este interesantă prin modul de abordare a subiectului. Nu este un roman — autorul nu și-o numește astfel, și nici altcum — dar nu este nici o suită de reportaje și, cu toate că partea esențială este prevălată, nici o culegere de eseuri despre tinerețe. Un posibil subtitlu al cărții ar putea fi cartea numită, pentru că în final majoritatea personajelor (avem de-a face, desigur, cu niște personaje — și încă destul de bine conturate) ies din scena căsătoriturii. În egală măsură s-ar putea vorbi despre un spațiu al fetei ori al optimismului și încrederii, pentru că toate conflictele (simt și conflicte în această carte) se rezolvă forțat. Pe scurt, materia opacă propriu-zisă este susceptibilă de a fi pusă în paranteză, importantă rămîndu-i prezența esențială și modul de abordare a epocii.

Pavel Perș pătrunde într-o lume dură, cea a constructorilor, unde se muncеște mult, ființa umană imprumutînd ceva din ritmurile mașinilor, fiind confruntată atît cu materia cît și cu ea însăși și cu formele de organizare în care se încadrează. În aceste condiții autorul urmărește ei există oameni de excepție care se organizează în această zonă — și păstra individualitatea, personalitatea distinctă, de a rămîne ele însele fără a se dizolva într-o masă amorfă de muncitori robotici. Sînt două limite, pare a ne spune eseuistul, între care evoluează acest tip de viață colectivă: o limită de jos care riscă a atrage într-un amestec nediferențiat indivizii prin decădere psihică și morală — și limita de sus, fixată de imperativul vieții omenești, punctată deci de segmente omenești, ale bunului simț, ale dragostei, ale propensiunii spre cultură. Atrasi de această zonă „purpurie” a înălțimilor terestre (nu abstracte, astrale), oamenii își păstrează încrederea, înfruntă greutățile vieții și dificultățile muncii, au sentimentul individualității lor. Pe lîngă aceasta, căpătînd sentimentul unei necesități de a-și impune umanitatea dobîndită de a milita pentru atragerea (salvarea) colegilor, prietenilor, celorlalți cunoscuți, pentru menținerea acestei limite de sus ca un reper de avut în vedere pentru oricine. Autorul are încredere în umanitatea lumii obișnuite pentru că are conștiința că în interiorul ei există oameni de excepție care se organizează, chiar spontan, în nucleu de atracție și îndrumare. Acești oameni din interior care aduc un suflu regenerant sunt fie tineri (și mai ales tineri cu putere de muncă și cu dorința de a se desăvîși în meserie ori în vocație), fie muncitori de înaltă calificare, fie ingineri interesați de descoperiri și invenții, fie șefi de santier care muncesc cu patos și îndrăzneală, fie activiști de partid, ridicăți chiar din rîndurile șantierului, care întrec în tonusul viu al activității. Tînărul Valentin Șerban s-a certat cu părinții care nu au avut încredere în el (le-au pus să dea la facultate care nu i-a plăcut, l-au considerat un neisprăvit, etc.) — și a venit pe santier unde începe să-și desăvîșească școala vieții. Se va muta la un câmin de nefamilisti, va locui într-o cameră împreună cu alți patru tineri, va susține la început greu dezordinea „casnică” dar treptat va contribui la instaura-

rea unui climat omeneșc. El nu este un fel de personaj-model, o proiecție reportericească a omului fără pată, ca punct de reper. Dimpotrivă: are ieșiri nocturne la restaurantele din zonă, cucerește mai mult în joacă o fată împroună cu care face escapade la sfîrșit de săptămîină, etc. Dar fondul sufletesc bur — definit mai ales în conflict cu lumea dură în care a nimerit — îl face să aleagă calca muncii și a cinstei: va renunța la o facultate tehnică, se va căsători cu Irina și va întemeia un câmin armonios. Parinții, desigur, se vor atasa și ei de noua familie. Inginerul Paul Pristavu a lucrat, împreună cu un coleg de pe alt santier, la un tratat despre ciment care sintetiza o lungă experiență profesională și propunea soluții atît de noi încît editura ce se angajase să-l publice a rămas în compunere. Cei doi nu protestează, nici nu abandonează munca — ci vin la București, își caută prieteni mai vechi, reușesc să provoace o schimbare în mediul de înaltă tinută științifică — și pînă la urmă își impun punctul de vedere în fața editurii. Faptele sînt povestite fără a se intra în amănunte, autorul merge numai pe creșta evenimentelor, selectează fragmente de discuție între cei doi, între specialiști,

Nicolae Georgescu

Continuare în pag. a 7-a

TINĂR ÎN AGORA

La mare înălțime

afi astăzi comunist înseamnă a fi într-un adevăr și demnitate. Înseamnă să fii mereu în luptă cu tot ce nu e bun și nu e bine în jur și în tine însuși. Căci mari revoluții se petrec în societate dar mari revoluții sînt necesare și în lăuntrul celor care o alcătuiesc prin ființa lor alăturată celorlalte.

E limpede, spectacolul lumii nu mai îngăduie de mult spectatori. Există cite un rol pentru fiecare din noi, un rol care nu se joacă ci se trăiește. Cu pastune, cu neînduplecare. Tînărul generație care se ridică acum în patrie ilustrează cu tot mai adîncă limpezime aceste adevăruri. În școli, în amfiteatre, în uzine, pe ogoare și pe vaste șantiere, tinerii comunisti își exprimă prin faptă credința în viitor.

Si mă gîndesc în această clipă la adolescența care mă întreba cum, oare, ar putea să-și descopere energiile ascunse, acea extraordinară forță pe care nu ne-o cunoaștem încă. „Dacă aș avea o asemenea putere — îmi spunea — as lucra douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, as vîrdea toate bulii, as sterge suferința de pe chipul oamenilor”. O ascultam și îmi venea în minte doctoria tînăr care a plecat din București tocmai într-un cătun răsărit prin stuțururile Delta pentru că acolo era nevoie de ea și se mai afla acolo și acum, după zece ani.

Cum aș putea să stau cu miințele încreșate-

Sentimentul libertății

Independența este un sentiment, marile noastre sentimente de popor vechi european. Spre deosebire de alte sentimente, independența nu aparține individului, ci colectivității. Este un sentiment al neamului întreg, nu se poate cu fiecare om, nu poate cu fiecare om, el există o dată pentru todeauna și rămîne nealterat de conjuncturi. Sentimentul acesta profund și pur nu reprezintă suma unor sentimente individuale, ridicate matematic pe o treaptă superior cantitativă, fiindcă el face parte din chiar matricea spirituală a națiunii în așa măsură încît nu el ne aparține nouă, ci NOI ÎI APARTINEM NOI pentru a avea dreptul la existență și a ne continua neinterupt conștiința de popor.

Cînd Memorotul și Glad și alții conducători români, cîji vor fi fost, s-au luptat pentru pămîntul și neatinerea lor cu cotropitorii veniți din vest, ei au răspuns chemării multimilenare a sentimentului independenței unui întreg popor românesc din care ei înșiși făceau parte. Cînd Mirocea cel Mare l-a invins pe Balazid, a făcut-o tot în numele acestui sentiment, cu rădăcinile adînci, însondabile, din ființa nației. Și ce au fost Stefan cel Mare și Mihai Viteazul altceva decît încarnarea marelui sentiment al independenței? Marii noștri eroi încoronăți ai veacului de mijloc, apărători de țară de lae, reprezintă doar numai proprii ale poporului, care s-a numit în diferite veacuri:

Basarab, Mirocea, Mihai, Ștefan, Horea, Iancu. Sutele de mii de osteni cazuți pe cîmpurile de luptă au avut toți cite o coroană pe cap, o coroană nevăzută dar nu mai puțin din aur, din aurul curat al sentimentului de libertate și independență. Întreg pămîntul românesc este presărat cu coroanele lor strălucitoare și în fiecare brazdă fierul plugului răstoarnă cite una, și fiecare copac din munții noștri își împietrește rădăcina cu incul cald al corozanelor soldaților necunoscuți rămași pentru totdeauna de străjă din Transilvania pînă la farmurile mării. Întreaga noastră istorie este o istorie a luptei pentru independență. Și pentru unire. Anul 1877 a însemnat pentru această lungă și neinteruptă luptă o izbîndă așteptată de veacuri, o izbîndă care a confirmat pe celelalte dinaintea ei. Sentimentul independenței s-a manifestat atunci pe cîmpurile de la Plevea și Grivița atît de năvalnic, încît Europa a rămas în admirația ostirii române ca în fața unui miracol. Fiindcă nu ne cunoștea bine istoria! Dacă ar fi știut mai multe despre noi, ar fi înțeles că timp de două milenii ne-am cistigat dreptul de libertate și neatinere prin sute de „miracole”, singura sansă de a supraviețui fiind aceea de a muri apărîndu-ne. Sentimentul independenței e mai mult decît alt: e o vocație.

Dan Tărchilă

Răspîntiile istoriei

Ștind, de la Bălcescu citire, că „Istoria este cea din urmă a unei nații. Intr-insă cu își vede trecutul, prezantul și viitorul”, îl parcurgem cu poezie și încintare tîle, iată, și într-acest început de mai, cînd, prin mijlocirea citorva date scumpe simțiri noastre, străbunul intersecții ale istoriei. Abia am cinstit, așa cum se vede dintr-o faptă de muncă și creație, ziua solidarității internaționale a oamenilor muncii, amintindu-ne că, peste doar trei ani, se va împlini exact un secol de la sărbătorirea zilei de 1 Mai, pentru prima oară, în România, în anul imediat următor hotărîrii Congresului al Internaționalului a II-a, ținut la Paris. Atunci, în 1889, la București, peste cinci mii de muncitori cu steaguri și pancure s-au adunat în Piața Amzei, în preajma sălii „Sotir”, fanfarele intonează „Internationale”. „Destacți-le, Române”, după care, într-o desăvîșită ordine, coloanele murcitoroștii demonstrează prin capitală. Desigur, în fluxul memoriei care bate întruna, cu valurile ei, în timpa timpului revoluționar, și alte aduceri aminte își revalează: aici, în sala „Sotir”, s-a deschis la 31 martie 1891 Congresul de constituire a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România; iar la tribuna aceleiași săli au cuvîntat, de-a lungul vremii, și interlocații precum C. Dobrogeanu-Gherea, Anton Bacalbașa, Traian Demetrescu, Ioan Nădejde și I. L. Caragiale. Și apoi, mai aproape de zilele noastre, după cîmpotirea Austriei și Cehoslovaciei de către Germania hitleristă, cînd România era — după expresia lui N. Iorga — „o țară pînă la”, la 1 Mai 1939 a devenit, la chemarea Partidului Comunist Român, spațiul istoric al desfășurării unei viguroase manifestări patriotice, antirăzboinice și antifasciste: „1 Mai s-a transformat într-o puternică manifestare împotriva fascismului și războiului, numărîndu-se printre puținele manifestări din Europa care au avut loc în condițiile cînd fascismul era în ofensivă, după München” (Nicolae Ceaușescu). Astfel, pe străzile Bucureștilor, în poftă măsurilor represive luate de autorități,

peste douăzeci de mii de oameni ai muncii mărșăluiesc prin oraș, scandînd lozincile: „Jus tascimus!”, „Jus războiului!”, „Trăiască unitatea clasei muncitoare!”, „La ghilotină! Hitler și Mussolini!”, „Să ținem piept agresorului!”, „Trăiască integritatea teritorială a României!”, „Întreg traseul capătă aspectul unui cîmp de luptă revoluționară. Agențiile de presă străine lansează știrile pe teleimprimătoare. „Știrea”

Cutezător

Există un partid cutezător o flumără a timpurilor noi pe care îl cinstește un popor de mori și ne-nfricăci eroi.

E Ceaușescu vremea noastră nouă cel ce clădește-n timp pentru popor stîndar al luptelor de bine eroi între eroi, nemuriri.

In el se-adună tot ce-i românesc vitor de-a pururea în adevăr istoria pulsează în aerul lumină pentru cel mai nobil zbor.

Dumitru Ion Dincă

tipărită în condiții de ilegalitate, relatează: „Încolțind cite șase într-un rînd masele porne-n demonstrație. Mii și mii de muncitori, meseriași, funcționari, intelectuali, femei muncitoare, țărancu intelectuale, mase de tineri muncitori antifasciști — o adevărată înfrînare

Mihail Stoiac

Continuare în pag. a 6-a

ARGUMENTELE CĂRȚILOR NOASTRE

Prestigiul realismului

Cînd în urmă cu citeva luni, somat aproape să intervin de către Teodor Ureanu, imimosul organizator al unui simpozion Liviu Rebreanu desăcurat la Ineu (unde, trebuie neapărat să mărturisesc, i-am cunoscut în sfîrșit pe Puța Florica Rebreanu, Nicolae Gheran, Sever Ursu și unde am nimerit în ultimul moment), am încercat să motivez „apropierea” mea de cătorul romanului românesc despre Nevoia de Rebreanu. Acest titlu de imprumut, prea folosit și, vai, prea adevărat pare a fi fost fertii prin consecințe, luminîndu-mi — pe ceranul întîlnirii inuane — un drum pe care aș vrea să-l străbăt în anii care vin.

Si mă gîndesc în această clipă la toți tinerii care m-au privit cu ochi înroșiți de nesomn, după șiruri întregi de nopți albe în care au căutat să dea materialitate unei idei al cărei licăr neostoiit le lumina mintea și nopțile nedormite. Ei, tinerii, născocitori, a căror libertate de spirit spulberă orice urmă de rutină, sînt cea mai frumoasă intruchipare a puterii creatoare, a îndrăzneții, a tenacității.

Si cum am putea uita demurgii în salopete albastre, cei care își lasă în betoanele marilor ziduri ale țării o fărîmă fierbinte de inimă? Si cum să-ți uităm pe cei care escund în căușul palmelor oceane de grîne, universuri de aur unduitor? Ei sînt contemporanii noștri, alături de ei zbor obligatoriu la mare înălțime, acolo unde speranța se arată orbitor de clar devenind voință și apse voința futurora, a jnr, a ta, a mea, a noastră, devenind o realitate, o eră nouă așa cum o vișăm în cele mai frumoase vise ale noastre, așa cum au visat-o alți comunisti care au fost și ei tineri și au intrat în nemurire înainte de a fi îmbătrînit.

Voi mai spune o dată că, dîncolo de statura scriitorului, iubesc la Rebreanu seriozitatea și verticalitatea omului. Exemplu la se care me treu invocă într-o viață literară agită, în tîmru Olimp avariat, bîntuie de patimi și războaie mărunte; soldat al scrisului zilnic, mai exact, retras în laboratorul său nocturn, fugind din „cazanul bucureștean”, romancierul, invlăuit de serpii famului de figură, iubea fruda so-litară. Cu proaspătă umire, de operim în spațiile opere pe fanatical muncii, pe scriitorul „beat de muncă”, îngropîndu-se în albul birlei. Firește, murdăria mahalei literare, inviația contrafior (con-fra) ori fi fost core? nu-l puea ocoli. Dar buena, mîndrînd eneghi și ca-feneaua, deturîndu-le, nu-l puteau atrage o fi-ința vulnerabilă a omului se apăm de boarea balcanismului și focurile vieții literare tocmai prin seriozitate. Nevoia de Rebreanu e activă în conștiințele noastre, prioritar, ca model moral. Cei care a apărut prin vocația breslei demnitate statutului de scriitor, cei care a onorat această înaltă condiție prin înălțimea opere sale e viu, e prezent, e contagios. Iată, sintetizînd, mesajul cărții mele, **Pe urmele lui Liviu Rebreanu** (Ed. Sport-Turism, 1986).

Firește, călătorind pe uringele marelui roman-cer, respectînd profilul (cheligile) unei serii de popularizare am fost nevoit să reconștitu — cu deosebire — figura omului, cu franchețea sa robustă și a călătorului meticolos, sacrificînd exegeza. Se pot aduce (și se vor aduce) multe obiecții, corective binevenite, întîmpinări microscopice, utile negreșit; important ar fi să nu se denatureze sensul unei demonstrații. Profîind — așa zice — de reportarea manuscrisului, am încercat chiar un Rebreanu-sinteză, fructificînd masa documentelor oferite tiparului cu prilejul centenarului. Mi s-ar putea încă reproșa faptul că poleșesc eritica izvoarelor, neîncercat de în-doișia cu care Nicolae Gheran, de pildă, a în-tîmpinat totul. Or, ediția Gheran — intrînd în aprecieri unanime — mă scutește, cred, de acriela unui scepticism așa-zis metodologic, pu-nînd sub semnul întrebării vigilența infatigabilului editor.

Deși nu cred că am propus un Rebreanu imaculat mi s-a reproșat convertirea la „religia re-breaniană”; deși nu am luat contact cu rebreanologi mai mari sau mai mărunți altminteri decît livresc (altă eroare?), s-a putut înșinua că sim-

Adrian Dinu Rachieru

Continuare în pag. a 7-a

CRONICA LITERARĂ

PAUL ANGHEL

«Întoarcerea morților»

Intoarcerea morților este un roman despre marea literatură a secolului XIX românesc. Căci Zăpezile de acum un veac este un roman insurrecțional. Paul Anghel a voit să pună capăt contradicției dintre proiecta literatură a sfârșitului de veac XIX, foim de parveniti și de politicieni de berărie, și înfăptuirea unei societăți însuflețite de Kogălniceanu și Rosetti, de Alecsandri și Brătianu, de Caragiale și Eminescu, de Maioreșcu și Hădeșiu, de Carol I și Ion Creangă. Pentru a nu mai vorbi de cei care au trecut Dunărea în veston militar și au demonstrat cu arma în mână că o Românie ignorată se afla la Dunăre și că independența ei este un act pe ci de legitim pe atit de întirziat.

Frăpantă la Paul Anghel este viziunea, generoasă și răscolitoare, avidă de adevăr omeneș și de perspectivă socială și politică. Cartea este plină de juxtapuneri și asocieri socoite cu intenția vădită de a forța ochiul să vadă și mintea să înțeleagă. Imaginilor trase din cărți și instalate în mentalitatea curentă li se opun altele, care contrariază confortul imaginărilor moștenite. Se încrucișează în acest roman clase sociale, popoare, state, religii, limbi, regnuri. Este o regulă a marilor războaie, dar și modul de a participa la istorie al unui popor. Pentru că, deși în roman sînt multe personaje, romanțierul nu e confisicat cu adevărat de niciunul. Oriică atenție se acordă, fie Prințului, fie lui Brătianu sau conului Mihalache, fie lui Rășcanu sau lui Hădeșiu, scopul ultim nu sînt aceste portrete desenate memorabil. Cit de colorate și singulare sînt mediile străbătute, și autorul are plăcerea „filării” lor în funcție de caracterul lor climatic, antropologic, social, artistic, nici cromatismul lor nu reprezintă ținta specială a cărții. Mai rămîne războiul, un

război cumpălit, cu un imperiu care nu vrea să moară, susținut de o armată de țărani și mici burghezi decisi să-și facă datoria, un război pentru independența țării, dar nici războiul nu este scopul cel mare al cărții. Evenimentele frontului sînt încercute concentric de alte fapte și de alte lumi. Sus, deasupra, stă ultimul cerc concentric, cel mai larg, al diplomaților, care reprezintă forțele politice intrate în joc. Iar dincolo de ele, deasupra lor, stau forțele naturii și ale cosmosului. Privirea romanțierului parcurge trepidant toate aceste cercuri concentrice, într-o ordine și pe rute care conferă romanului suspens și aspectul de nerezolvată românească. Năvodul epice prinde în rețelele lui întreaga suflare românească magnetizată de marea eveniment al războiului, condusa ei sub zodia imprejurărilor ultimative. Scopul și sensul romanului sînt de a surprinde această reacție, de a arăta „cittorul” modului unui popor de a trăi un eveniment crucial al istoriei lui, de a-i înfăptui posibilitățile și resursele. În Zăpezile de acum un veac răsuna ca într-o scoică aspiratiile, proiectele și încercările esuate ale scriitorilor din secolul trecut de a surprinde într-o lucrare sumă genului unui popor exprimat printr-unul din gesturile lui definitorii. Literatura română este de altfel gazda unui adevărat cimitir de proiecte esuate a căror contemplare te duce cu gîndul la literatura visată de cîteva generații. Inspirat de oamenii secolului trecut, Zăpezile de acum un veac este animat de ideile aceluiași secol, rodnice ori de cite ori s-au întilnit cu scriitorii a căror marci suflătescă și intelectuale i-a apropiat de idealurile înaintașilor. Este cazul lui Sadoveanu, Argeșii, Voiculescu, Blaga, Călinescu sau Eliade. În romanul lui Paul Anghel, Zăpezile de acum un veac, comuniunea de spirit cu marii înaintași ai secolului trecut este izbitoră, cartea respirding nu numai aerul combatanților din tranșee sau din cabine-

IULIAN NEACȘU

«Maria de zăpadă»

O surpriză, și nu dintre cele neplăcute, ne oferă Iulian Neacșu cu a cincea sa carte, de această dată, după proza din Iarna cînd e soare și Insul, reportajele din Un buceureșean în trecere prin București și confabulajele (fabule contemporane) din Amintirile lui Harap Alb, un volum de versuri, frumos intitulat Maria de zăpadă (Editura Eminescu, 1987). Surpriza de care vorbeam nu constă atit în faptul că un prozator și reporter scrie acum versuri, ci în tipul de sensibilitate propus aici, neasurat în nici un fel de cărtile anterioare. Iarna cînd e soare propunea o proză compartimentată cu evadări în oniric, avind ca modele posibile pe Salinger și Steinbeck, Insul mărturisea și gustul pentru comicul de limbaj, reportajele din Un buceureșean în trecere prin București adăugau experiența cotidianului și gustul pentru spectaculos, iar confabulajele ne arătau un moralist, nu o dată sarcastic, inclinat către parabola transparentă, cu miză socială. Și, iată, acum, poeziile din Maria de zăpadă, caligrafii ale unui epos spiritualizat, sunt deosebit de adevărate sentimentale recuperabile, extrăgînd din conținutul portretului utopic al iubitei ideale. Titlul cărții ca și, mai ales, al primei secțiuni (Noaptea inocentilor) conține sugestii bibliice (imauculata concepțione, Herodida) dar, în fond, în afara unor auzii vagi, funcție mai curînd culturală decît pur poetică, și a unei generale aspirații către puritate, asemănătoare cu adorația, poeziile de aici nu întretin legături substanțiale cu, să zic așa, miturile respective. Ele (poeziile) sînt definiți și redefiniri ale sentimentului eroic, iar modul lor, îndepărtat — dacă ar fi să numesc unul — ar fi Cîntarea cîntărilor, și mai apropiat, Nichita Stănescu „cel Suav”, din poezii ca: „Spune-mi, dacă te-ai prinde-ntr-o zi / și îți-ai săruta falpa piciorului, / nu-i așa că ai schimbat puțin, după aceea, / de teamă să nu-mi strivesci sîrutul?”. Iată și replica lui Iulian Neacșu, asemănătoare în neasemnarea ei, aici propune aceeași construcție cu „poantă”: „Ești atit de nepăminteană / încit atîci cînd te priveșc întreb / doamnă / cum de s-a cîșezat pe ochii mei / atit de ușor / un fluture?”. Poezia lui Iulian Neacșu este saturată de imagini ale

purității și fragilității, conștite cu simplitate, fie prin repetarea aceluiași adjectiv, fie prin selectarea unor cuvinte din sfere semantice apropiate ideii. Zăpadă, aripi (de ingeri), fluturi albi, floare de cires, pescăruși, crini, mesteacăn alb, corăbii albe sînt cuvinte și sintagme recurente în această poezie lirică. Și, pentru a adăuga atribute ale iubitei (idei de iubite), alcătuind schițe de portret care, prin suprapunere, alcătuiesc un fel de diagramă a sentimentului eroic și, totodată, o variantă de decor paradisiac. Iată un exemplu pentru primul tip de imagine despre care aminteam, un „studiu” în alb, în care, contrapunctic, cu efect în planul tensiunii lirice este inserată, suprinzător, o figură a cruzimii: „Să vezi un fluture alb / cu aripile albe / într-o răză albă / să vezi acest fluture alb / cu un ac înfipt în trupul alb / pe gulerul de dantelă albă al rochiei tale / în mîncare”. Și, pentru al doilea tip de imagine, această metaforă a comuniunii și evanescentei, o mică bijuterie lirică răcicită în calea uitării: „Să fi uitat de atunci / barca noastră / barca din lemn de santal / care pe înserate a ars / împotrună cu noi / pînă cînd / am vrut să zburăm din ea / — două scîmbe mîrosind frumos / deasupra lacului”. Impresia este de spontaneitate și ingenuitate, autorul mizînd tocmai pe acest efect, deși, la o privire mai atentă, versurile trădează efortul de a sterge determinanțele pentru a lăsa în treacăt încercările emoționale în planul sugestiei. Altfel, tehnica este aceea de concret și atunci poezia devine aluziv senzual, în manieră petrarchizantă. De obicei acest procedeu apare cînd teme erotice și sînt asociate alte teme, cum ar fi trecerea, păcatul originar, criza de identitate. Versul, de subtilă muzicalitate, se întoarce atunci de tristeți abia vopșite, deși mereu profunde. Sentimentul vinovăției se insinuează pe nesimțite, dar este atenuat imediat de speranța în grația celestă: „Cînd se ridică soare / în cer / cortina / și cînd deodată descoperim / că nu sîntem singuri / abia atunci / și numai atunci / simțim cum în abur fierbinte / se prefăce ochiul de gheață / atins de lacrima blindă / a iertării”. Cum se poate observa din versurile citate pînă acum, poezia pe care o scrie Iulian Neacșu nu este, nici o clipă, o încercare de circumsciere

COMPENDIUM

Din categoria scriitorilor discreți face parte Alice Călugăru, autoare aproape misterioasă de poezie și de proză, de la a cărei naștere s-au împlinit în 1986 o sută de ani. Producția literară a Alice Călugăru a rămas în cea mai mare parte necunoscută, fiind publicată în revistele aparute în 1906 stringenț laolaltă doar 41 de titluri. Cercuire literare ale vremii se interesau de literatura Alice Călugăru în care se puneau speranțe. Autoarea a preferat să rămînă discretă, dincolo de marginea acestor cercuri. Primul volum amplu de versuri i-a apărut postum în 1968. Cel de acum, în Scrieri, este alcătuit de Pavel Tușgi și cuprinde atit versurile citi și proza autoarei. Romanul *La tunice verde* tradus de Virgil Tiberiu Spînu este pus la îndemîna cititorilor. Pavel Tușgi deschide volumul de Scrieri — Alice Călugăru cu o documentată prefață, careia îi urmează în cuprinsul volumului o suită de note, de comentarii și o bibliografie. Adică o restituire, care o scoate pe Alice Călugăru din „misterii” literari în care se învâluie. Cititorul va verifica singur dacă interesele și speranțele care s-au pus în Alice Călugăru erau justificate. (Alice Călugăru, Scrieri, Ed. Minerva, 1987).

savant, care a cunoscut două edții. *Drumeț în calea lupilor* înseamnă altceva decît incursiunea documentară în *Moartea unui savant*. Este, de fapt, vorba de un roman cu personaje exact schitate în care se urmărește nu numai portretul lui Nicolae Iorga, nu numai evocarea complexului asasinat, dar și tabloul de epocă, condițiile care au favorizat asasinatul, tipurile umane, psihologice și politice, care au fost antrenate în această ocazie și semnificativă crimă împotriva României. Interesul cărții vine, dincolo de trama epică, și din riguroasa ei documentare. Replicile lui Iorga sînt de cele mai multe ori extrase din scrierile sale. Aproprie fiecare rînd este strict sprijinit pe izvoare. Un bogat aparat de subsol, dublează textul istoric, acolo intrînd atit explicative inevitabile de istorie politică, citi și texte găitoare din scrierile marilor savanți. *Drumeț în calea lupilor* subliniază, cu mijloacele unei figurări bine conduse a ideilor, manipularea externă, nazistă, a înților care i-au ucis pe Nicolae Iorga. Satisfăcînd atit exigențele ficțiunii, citi și pe cele ale bunele documentari, *Drumeț în calea lupilor* se înscrie în bibliografia Nicolae Iorga atit ca un omagiu, citi și ca o carte de rememorabil scrupul informativ. (*Drumeț în calea lupilor* de Nicolae Dragoș și Mihai Stoian, Ed. Eminescu, 1987).

tele diplomatice, dar și aerul lui Hellade, al lui Eminescu, Kogălniceanu sau Hădeșiu. Varietatea a Epromilor, cu o a doua parte a poemului presupusă în cîntor. Zăpezile de acum un veac constituie un egiu al sfințelor firi vizionare și generoase, care au contribuit la fizionomia societății românești de azi. Romanțierul modern nu-i are însă în vedere numai pe „scriitorii”, ci întreaga arhitectură socială, de la mare la mic și de la mic la mare, participanță la noua facere a țării. Ambitia autorului e de a nu uita pe nimeni și de a nu se uita în nici un model uman restituit. Ținta supremă fiind dezvăluirea unui tip de unanimitate, a unei grandorii umane neclămorose, a unui unanimitate ignorat.

Întoarcerea morților începe cu descrierea unui cadavru care pluteste pe Dunăre la Turcu Severin. Este rezultatul concret al războiului care s-a încheiat, dar și o proiectie simbolică. Apele-l duc la vale, apariția lui contrapunctiv de cîteva ori desfășurarea volt aglomerată și trepidantă a cărții. Dar moșii nu se întorc în acest roman doar în acest chip puternic vizualizat, străbătînd întreg parcurul românesc al Dunării pentru a se contopi cu malurile Deltei sau cu apele Mării Negre și prin ele cu toate celălalte ape ale lumii. Ei se ridică în chip fantomatic, dintre corăbii de război, înaintea războiului care se întoarce către vetre. Rafac drumurile în aceleasi formații militare care la picare, străbat aceleasi itinerarii trasate pe hărți ca la venire, fac loc la podul de peste Dunăre formațiilor militare vii, cu respectul pe care soldații îl învață în viața de front, dar se întorc în viața civilă ca să-și revină la viața înaintea lor vestele proaste. După trîetele de dureri, urmează boetele rituale, pomana celor morți, la care sufletele venite din cîmpurile sud-dunărene participă.

Societatea intră în alt ritm. Pacea înseamnă și întoarcerea și pomenirea morților. În roman această întoarcere a morților are rostul de a semnala pactul nescris dintre vii și morți. Sacrificiu de sine și de sine din rîmpile sud-dunărene sînt soclul viitoarelor acțiuni politice și chiar militare a țării. Fostul aluzi nu-și retrage trunel, manifestă dorința de a rămîne chiar la București, nu numai în răsăritul Moldovei. Capitala frează, polițienii mici ei mari se miscă, reacționează în felul său cumpătit și Poporul.

Este riscant să povestesc acest roman care nu se poate povesti. Important este să dezlegăm rolul acestor secvențe ale întoarcerii morților, care-și reclamă dreptul vetrei și al comuniunii sufletesci cu al lor. Paul Anghel este atras de comunicarea omului cu lumea imprecisă de dincolo, cu fantasmalele ei. Adela trăiește într-o lume pentru care realitatea este ceva dincolo de cercul ei de percepție. În *Întoarcerea morților*, Nae Maican este marea dublet al sufletelor care se întorc năvălit în țara părinților lor. Ofterul Didinei, fantele caragialesc după expresie, dar cu o psihologie complexă, agonizează într-un hotel într-o stare în care trezia este învinșată de vis. Imagini vechi, recapturabile ale întinșării de alta dată, mai ales ale copăriei, invadează odaia muribundului.

M. Ungheanu

sau transcriere a aspectelor concrete a realului. Dimpotrivă, totul este utilizat ca material de unități minore, eterat. Este, desigur, vorba de predispoziția temperamental-structurală, dar cred că se poate „citi” atici și o replică polemică implicită la adresa poeziei „depozitate”, care face voia lui în ultimii ani. Autorul *Mariei de zăpadă* și-a dispus din nou și în această expresiune, ca și discursivitatea cadentă și a ampler compuneri în descendență romantică. El lucrează pe spații reduse, cu poezia subțire a caligrafiei sau colorează, atunci cînd o face, în maniera impresionistă. Vagul este preferat clarității, conștient de căderea lentă, confuzi, aluzia fine locuri numiri. Rezultatele acestei atitudini sînt, în special în *Noaptea inocentilor*, erochiuri de o mare puritate a liniei, dar și de o anumită monotonie, asumată probabil, a repetiției imaginilor.

Observăm, mai devreme, că Iulian Neacșu sterge contururile și determinările, lăsînd comunicarea poetică pe seama limbajului aluziv, a sugesției. Această manieră, deocăldă și în *Noaptea inocentilor*, este vizibilă în secțiunea a doua a cărții, intitulată *Calatoria*. Aici spațiul geografic constituie doar un pretext pentru surprinderea ecoului lăuntric iar dacă numele unor locuri de la noi și de aiurea ar fi însă de pociu sau ar fi înlocuite cu altele, tinînd de aceeași serie culturală, atmosfera nu ar avea de pierdut nimic. Prea puțin, prea puțin, în această poezie sînt cu totul abstracte, sînt stări de suflet reconstituite în amintire, iar „călătoria” este o coborîre în sine, pentru a detalia impresiile făcute de trecerea timpului. Fată de primul ciclu, *Calatoria* aduce, în plus, în direcția poetică, o doză de relativitate, care, la nivelul expresiei, se traduce prin ironie benignă la adresa locurilor comune culturale. Astfel, la Roma, orasul plin de relieve „mi s-a întimplat / să lovesc din greșală / o coloană a templului zădărnice”, la Livru „vreau să nu uit nimic din pînă la urmă / tot ce pot ține minte este uitarea”, la Paris „ne macină Moulin Rouge / amintirile”, la Beijing „cerul este atit de verde / și de fierbinte / încit mi vine să mă aplec deasupra lui / și să-l sorb / ca pe un coai chinezesc”. Sînt, în fond, jocuri inspirate și cuvinte, așezate de obicei în stînga poeziei, pentru a atenua melancolia învătătoare, provocată de sentimentul acut al trecerii timpului, sau singurătate adăsoitoare, accentuată de prezenta vestigiilor istorice: „Venetia este un oras desenat / pe pînzele de decor / ale unei scenă în mijlocul plată San Marco” cu muzică de concert de o parte și de alta / iar ceva mai încolo / cînd te uiti spre Mediterana / Puntea Suspendelor sau Condamațiilor la moarte / de pe ea îți privea / — pentru ultima oară — chipul în oglinda camerei / cel de aveai să nu se mai plînga niciodată / tute viața / și este atit în tinerețe / în care doi venetieni nu se întilnesc niciodată”.

Nu știu dacă Iulian Neacșu va mai publica, de acum încolo, un volum de versuri. S-ar putea să fie vorba, din punctul de vedere al autorului, doar de un capriciu. Oricum, însă, *Maria de zăpadă* este o carte frumoasă de poezie, care nu va ocupa o poziție marginală în bibliografia lui Iulian Neacșu.

Valentin F. Mihăescu

VIATA CĂRȚILOR

PROZĂ

PATETISMUL RESTITUIRII

Ion Dodu Bălan: „Patetismul restituirii”

O carte-document, alcătuită cu discernămint și competență, o carte care răsunde unele cerce nevoi de informație publică Ion Dodu Bălan? — „Ei l-au cunoscut pe Aurel Vlaicu”. Într-o tablă introductivă, remarcabilă prin patosul ei patriotic și suflul emoțional, autorul își argumentează dificilă și, totodată, oportuna întreprindere; scriind cu patetism despre marea nostru inventator Ion Dodu Bălan spune: „Fapta lui s-a făcut gînd și gîndul a început să zboare, atrîndu-l nostru destin istoric, arînd tuturor ce oameni se nasc în asupritul Ardeal, iar cînd a căzut la Bănești, cădere-i ne-a fost simbolică înălțare, sublimă, ridicîndu-ne în zări, peste moarte, în colozna nesfîrșită a istoriei noastre”. Sînt prezente în antologia de texte aparținînd celor ce l-au cunoscut, i-au încurajat, ba chiar l-au ajutat pe Vlaicu în uitmoarea și obstinată sa carieră — Elie Dăianu, dr. Petru Groza, Onisifor Ghibu, Ion Agărbiceanu, Vasile Goldis, Vasile Ovsădă, Ion Rusu, Abrudeanu, Dimitrie Pătrășcanu, Al. Ciurra, Roman Clorogariu, Emil Gărlăanu, Zaba-

ria Bărsan, Nicolae Iorga. Un loc privilegiat în cadrul cărții gîndite de Ion Dodu Bălan îl ocupă nuanțarea raportului Octavian Goga — Aurel Vlaicu: amintirile poetului despre „băiatul cu privirea aprinsă, atîntit departe, cu sîmintele de viziune desăvîșindu-l. Băiatul” pe care-l va alina și-l va sorții cu toate puterile dar și scrisorile adresate de aviatorul poetului de la Răsinari creionează o prietenie de mare calitate umană, dusă în slujba unor nobile idealuri naționale. În evocarea lui titlu „Cel din urmă zbor”, C. Magyari și C. Sălișteanu povestesc amănunțit fatala zi de 13 septembrie 1913, simboala în care Vlaicu pornește cu aeroplanul său cu gîndul de a trece Carpații („Vlaicu acesta care simboliza pentru români de dincolo cădere granțierul ce ne despărță”) și aterizarea forțată din apropierea satului Bănești care a însemnat de fapt tragicul sfîrșit al aviatorului. Textele antologate sînt imbinate de un firesc patetism; ele cuprind conștient emoționant și amănute lotate de rară pasiune a inventatorului român, unele din ele sînt un încred în proiectul tragic. De la Emil Gărlăanu scriind: „L-am văzut cu toții, urcîndu-se în masina lui, ridicîndu-se și, îmbrătat de spațiu, luîndu-și zborul înflăcărăt zborul înflăcărăt, lăcăsînd sub zborul său” la Vasile Goldis rememorînd zborul de la Bîntîni: „Multimea alergă spre hangar: Cîmpul deodată se umple de români. Vlaicu se dă jos din nacela, oamenii se reped la dinșul său ridicînd în slavă, el însă străbate repede prin multime, ride din toată inima, cînd vede pe malcă-sa înainte și cuprînzînd-o în brațele zile vesel: — Mamă dragă, am zburat peste țara noastră...”, textele antologate de Ion Dodu Bălan sînt mătură turburătoare și plină de viață (să nu uităm, cartea se adresează cu precădere copiilor, publicului tînr) a unei vieți de excepție.

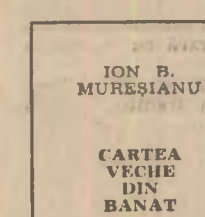
Antologia mai cuprinde scrierile lui Vlaicu însuși „Impresii din vîzduh” povestind zburările de la Bîntîni și Cotroceni și Brăsova, „Amintiri” scoasă la Editura Socec în 1911 și premiată de Academia Română. Un bogat material iconografic, poezii dedicate aviatorului român, precum și un tabel cronologic complet prezintă această carte-document alcătuită cu evidentă competență și dăruire într-o nobilă idee.

Cleopatra Lorințiu

* Ion Dodu Bălan: „Ei l-au cunoscut pe Aurel Vlaicu”, Editura „Ion Creangă”, 1986.

CRITICĂ

NOI ASPECTE ALE CULTURII ROMÂNEȘTI

Ion B. Muresianu: „Noi aspecte ale culturii românești”

Asistăm în prezent la o acumulare de cercetări în domeniul cărții românești vechi, ce nu se limitează atit la domeniul bibliologic și care creează o imagine tot mai complexă asupra unor aspecte culturale mai puțin cunoscute.

Între cele mai recente contribuții de acest fel se numără și aceea a lui Ion B. Muresianu (*), consacrată cărții vechi din Banat și diverselor însemnări de lectură și orizont și dezvoltat adîncind, are materiale abundente și semnificative pentru întreaga viață românească din Banat, aproape toate inedite și cu note de referință dintre cele mai remarcabile. Tot în prefața se semnalează în fapt că „autorul a descoperit în fondurile invastigate mai multe cărți necunoscute celor patru volume din B.R.V., neavîndu-le nici Biblioteca Academiei R.S.R., și nici ale bibliotecii, deci unele”.

Lucrarea lui Ion B. Muresianu este nu doar un foarte complet catalog analitic, pe un anumit specific, ea cuprînzînd și un studiu de

peste 120 pagini. Relevînd rolul cărții vechi românești ca factor al unității naționale, autorul întreprinde o prezentare a istoriei și culturii din Banat, subliniînd interconexiunile și similitudinile. Un al doilea capitol al acestui studiu este dedicat analizei mesajului și semnificațiilor cuvintului tipărit într-un context istoric, politic, social și cultural determinat, în care „cartea, ca și aceleasi vîrni de totală unitate, n-a cunoscut hotare despărțitoare”. În al doilea capitol, intitulat „Cărțile de la Rimnic, Blaj, Viena și Buda, în raport cu problema unității naționale. Studiul urmărește apol circulația cărții și o serie de probleme de sociologie a culturii, precum și unele chestiuni legate de starea de conservare a bibliotecii și a bibliografiei românești vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate, mutațiile ce intervin și aspirațiile poporului sau grupului social din care face parte autorul actualului cultural”. Acest context este înțeles în bibliografia românească vechi”, dar interesul său este mult mai larg, atit datorită perspectivei din care este abordat subiectul, citi și prin natura informațiilor sintetizate. Astfel, se consideră că în evoluția fenomenului cultural și determinat de ansamblul aptelor istorice, sociale și economice” se reflectă „anostriile spirituale, influențele acceptate și asimilate,

CEŢĂŢIA ROMÂNESCĂ A INDEPENDENŢEI

Stilp de ţară

Cif de robustă, cit de iradianţă s-a dovedit ideea de independenţă la români se poate deduce şi din efectul pe care avea să-l producă ea în destinul aceluiaşor absovent al Școlii de Medicină din Angers pe numele său Carlos Antonio Francesco D'Avila care, sosit în Principatul Valahiei la 1853, va îmbrățișa cu fervoare cauza unității și a neatrării, alături de autorități manifestată în a doua jumătate a veacului al nouăsprezecelea. O idee străveche însă, intimă devenirii acestui popor și care i se va infuza în toată noaptea sa, ca o teză politică și morală de amplitudine. După ce contribuie în 1857 la înființarea Școlii naționale de medicină și farmacie din București, este numit sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza șef al serviciului sanitar al armatei române. În 1864 Aduana Națională a patriei de adopție îi acordă cetățenia română și generalul medic Carol Davila (sub acest nume se va impune și va rămâne) va demonstra prin fapta sa de zi cu zi un atașament profund față de idealurile noastre naționale. I-a fost dat să trăiască două dintre evenimentele capitale ale istoriei acestui popor: Unirea Moldovei cu Valahia de la 1859 și războiul pentru dobândirea neatrării de la 1877-1878. Acesta din urmă i-a solicitat întreaga pricepere științifică și organizatorică dar, nu în ultimul rând, și pe aceea diplomatică. Despre ce este vorba? După ce Jean Desdun a prezentat în *Historia științelor medicale* (1-1967) *Correspondența* lui Davila cu diverse personalități medicale și politice ale vremii, istoricul englez Trevor J. Hope comunică și el o corespondență înedită cu doctorul George McNalty, eminent chirurg.

Interesul științific al medicului aflat în fruntea serviciului sanitar al unei armate o se acoperise de glorie pe câmpurile Bulgariei nu poate fi dissociat deci de pledoaria sa pentru umanism, de grija părintească pentru soarta fiecărui fiu al patriei sale. Războiul, înaintea lui Davila, face uz asadar de întreaga sa autoritate profesională, dar și de relațiile personale cu McNalty pentru a obține intervenția puterilor europene în favoarea respectării Convenției. Am spus grija părintească și cred că nu am greșit. Plugiari îmbrățișiți în hainele ostășii au avut tot timpul, în campania din Bulgaria și apoi acasă, un protector și un sfătuitor. Căci strălucitul medic înțelșese demult că oastea acestor plugiari români constituie nădejdea de veacuri a țării. Românii și acești ostășii. Independența rostită în Parlament de Mihail Kogălniceanu urma să fie validată de singele acestor bărbați tineri. Plugiari și mestesugari veniți din toate satele și orașele României, din toate ținuturile românești chiar, instruiți de un corp ofiteresc strălucit, formați prin surzări și cărțuri ce au stăut să fie însuși sentimentul dragostei de țară. De ei depindea, în acele zile, împlinirea însăși a visului de veacuri al unui neam care nu s-a supus nicicând jugului. România modernă nu putea să se împlinescă decât în datele unei independențe și acesti ostășii au fost cei care au înțeles că țara lor e necesară, că idealul nu se poate împlini decât prin hecatombele de la Rahova, Smirlean, Plevna...

În acele zile de foc ale războiului de Independență, fiul doctorului Carol Davila prăsea copilăria și intra în adolescență. Alexandru se

născuse la 12 februarie 1862 în vatra Goleștilor, cărturari iubitori de țară, ce dăduseră de chiruriile de slavă ale lui Dinicu și Iordache Goleșcu, ale urmașilor acestora, progenerați demnă și înalți, strâns în jurul drapelului revoluționar al lui o mie opt sute patruzeci și opt. Fiul Antică Goleșcu (lăsând fiilor să singe românească din cel mai vechi) — cum va nota G. Călinescu) și al lui Carol Davila studia în acei ani departe de țară, la celebrul liceu parizian *Louis le Grand*, ceea ce nu îi atenua interesul considerabil față de ceea ce se întâmpla acasă. În 1877 abandonează chiar școala venind în România și solicitând înscrierea sa ca voluntar în oștire. Virsta fragedă (avea deci numai cincisprezece ani) îi sabotează intențiile înălțătoare. Va păstra însă totdeauna în sine gîndul idealului care-l comandase decizia. Opera sa de răpăși Vălcu-Vodă va dovedi faptul. Inspirată din trecutul îndepărtat al acestui neam, lucrarea dramatică a lui Alexandru Davila evidențiază tocmai — ca pe un lucru de preț — permanența idealului național al independenței. Nu are rost să desigur să glosăm în marginea textului această coplescătoare vază a vază lumina rampei chiar în ziua de 12 februarie 1902, când scriitorul împlinea patruzeci de ani. Trecuse asadar un sfert de veac de când adolescențul Davila se prezentase voluntar pentru a fi în corpul de rezervă al armatei române. Înspășit de faptul sa fizică împlinea acum sa fapta sa literară. Căci idealul independenței rămăsese necșit. Chiar într-o patrie liberă — părea a proclama piesa sa — generațiile ce vin trebuie să rămână permanent ancorate la tensiunea sa puteritică, neapărată. Gîndurile finale ce animau curtea domnească a lui Vălcu-Vodă pe la 1370 au însuflețit dintotdeauna și pentru totdeauna filinta acestui popor. Exponențial acestui credinț de veacuri rămîne în piesă *Român Grue*, credinciosul domnului. Jertfa sa, din finalul dramel, este la fel de profundă de cutremurătoare ca și aceea, neconștientă artistic, ci doar într-o telegramă expediată de pe frontul de luptă, a caporalului artistului ucis de dusmani la Belogradic și despre care va documenta Carol Davila, părțile scriitorului. Jertfa lui Grue și aceea a urmașului său căzută pe frontul războiului de independență se scurg în istorie cinci secole și mai bine. Cinci secole în care neamul românesc s-a găsit permanent în tensiunea aceasta a apărării ființei sale prin jertfe nemăsurate. Mii și mii de români, din Români Grue, credincioși al libertății neamului lor, au pierit în acest interval, știți ori anonimi, mai virstnici ori mai tineri, proibind dragostea lor magnetică pentru acest pământ și pentru această țară. Nenumărate sînt operele la care, alomă acestui miraculos Vălcu-Vodă, depun mărturie despre permanența unui sentiment colectiv, a unui ideal de amploare. „Duhul lui văzu lumina” — spune Davila despre Grue. O lumină castă, neînțînă de nimic și de nimeni. Este lumina ce ocolește întotdeauna pe cei virei, pe cei care au rămas în țară. În multitudine noastră istorie o blînda și binefăcătoare lumină înconjoară amintirea miilor și miilor de fii ai țării, căzuți să își așere cu trupul lor ființa sacră, unică și indivizibilă.

Titus Vije

Nicolae Grigorescu: Studiu pentru compoziția „In valea Rahovei”

9 MAI

dintre cei ce au însoțit oștile române la Plevna, acum o sută zecă ani, a fost și pictorul nostru, clasicul Nicolae Grigorescu. Desenele sale, unele devenite pinze, ne vorbesc în graiul artei, cel al amănunțului atîngător de suflet, despre jertfa jertfi prin mîlcierea carului tras de boi încercat cu rîntî, cufundat în noroaiile Balcanilor, smuls pînă la urmă printr-un efort urias al boului frate cu omul.

Aici, în celestarea dramatică, Grigorescu va descoperi sufletul țărăniului român, iar alături de el această vîrtă credincioasă lui ce va fi obiectul citiva capodopere, cele mai reprezentative ale genului său.

Paradisiacul car tras de boi printră vîi și muncile, cu pruncul în amurg pe fiul îmbrăcat în daciul lui, este unul ce a trecut prin infern, semnificativ al Grigorescu este una trecută îspășind prin suferință.

Fără jertfe nu se poate dobîndi nimic de durată. Istoria noastră este un sir neîntrerupt de jertfe și suferințe. Ne-am plătit scump dreptul de-a sta în picioare și noi cu fruntea sus între neamuri. Trebuie să ni-l apărăm și redobîndim prin jertfe vrednice ca pe lumina ochilor cu fiecare generație.

Ioan Alexandru

Cetatea din inima Daciei

din turla rămasă-n picioare a zidirii Cicului se ridică stilpi înalți de ceată. În ei cîtesc fături de oameni uriași care vin să privezeze alaiul celor vii. Stau pe o culme și scrutez peste sate și văi negura trecutului, probabil din locuri de unde cu un voac în urmă un poet lăcu, care își zicea Iancu Miloman Bonjancu, uitat cu totul de surzarea nemiloasă a deceniilor, a zărit exact aceeași imagine care mi se infățișează mie aici și acum, scriind înfăcătore stihuri, contemplînd fantasmalele unor întimplări de odinioară: „Din creștelul Bărbăntului. Așată tota fiului lui Șarpată casa leului / Pe stîncile Cicului / Cetatea Moldoveanului / Ce jucăie dusmanului / Și scut fu cîndva Juruș / Ascultător Bouriului”. Reamintindu-mi această strofă a junelui din alt secol, mă simt solidar

cu el. Încerc emolia aceluia tînar venit de la studii din Viena avînd în gînd răscolite evenimentele ale condamnării memorandistilor, înînd cu durere și speranță spre ceasul mare al libertății poporului său. Ruinele cetății Cicului i se infățișau ca mărturie ale neîncetatei aspirații românești de independență, de emancipare națională și social-politică, în vîrtă soarelui de dimineață o clipă văd aievea lucind în lumină flamura cu Bourul Moldovei.

Reînnoind, în 1492, actul original, al posesiunii castrului, Ladislav al doilea porținea conventului de Cluj-Mănăstur să introducă pe Ștefan Vodă, pe fiul acestuia Alexandru și pe urmașii lor în proprietatea Cicului și a Cetății de Baltă. Tot Ștefan a înălțat lăcaș de piatră la Vad, iar într-o inscripție din 1527, pe o veche bedernită dăruită de Petru Rareș se face pomemoria înțeleptului păstor Varlaam. Spune Cronica: „Simbăta în răsărita soarelui... cu intrat Petru Vodă în Cetatea Cicului și a închis porțile”. De dincolo de tancurile dîntate ale culbului de vulturi izbucnesc snopii aprinși ai dimineții. Iarba e plină de rouă. Încerc să cîtesc pe pămînt urmele copitelor de cui, oștișii conduse de Ion Zăpolza, asediind vreme de patru luni zidurile de nepătruns, cînd vîrtă rîmănului de dincolo de ziduri. Pentru păstrarea Cicului și a împrejurimilor sale, s-a dat o luptă îndelungată și aspră. Aceea din urmă luptă care a marcat feuda din Principatul Transilvaniei, aceea dintre toate cea mai înfăcătoreată a timpului — va fi fost în mîntea lui Ștefan și a urmașului său Petru temeiul și nădejdea împlinirii unui vis. Pe vremea cînd vicleanul călugăr Georgio Martinișcu puseze la cale dărimarea fortificațiilor, birgarul Bistriței nota într-o scrisoare: „Din trăim în spaimă pentru că o bună parte a Țării Transilvaniei e locuită de români, care orînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă”. Imi închipui prăvălirea imensilor muri sub loviturile berbecilor de fier, pierrea și lacrimile în ochii celui din urmă dîrăcîl al cetății. Totuși, domeniul e recitîșat de Rareș, la 1544, dar fără ziduri... Cînd în 1561, încerca recucerirea posesiunilor din centrul Transilvaniei, Jacob Heraclid Despotul nu săvîrșea un act întîmplător. Alcesandru a descîșat o parte din construcția spirituală a acestei captivante biografii. Gîndul lui Despot dialogase în vis cu acela al lui Ștefan și Rareș, Viziunea străvechi Daci trebuie să fi fost dintru început steaua lui călăuzitoare.

Din stînga Cicului, din chiar bolovanișii săi aspru ciopliți, s-au smuls mari pietre de moară. La rîndul lor, aceste pietre de moară au măcinat veacuri de tîna subțire, mărunț, lîna la pipăit. Mă atrag cu misterios glas al singurului acestor rîuri. Merg din timp în timp acolo, pe stîncă cea mai înaltă, pe ultima mărturie a castrului, ridicat ca un deget spre cer. De acolo, de pe unghia aceea de fildeș se vede mai bine în timp, aud cum macină rîlile desprînse din sufletul de stei al cetății, văd jier, împrăjitur vîrtur, valul de pămînt. De aici, în dimineața împete de mai, îi scrijelesc pe tabla de stîncă harta împlinită, visată de Ștefan și Rareș, a Daciei nemuritoare.

Mircea Dogaru
Alesandru Duțu

Mircea Vaida

Ștefan dincă

Memoriile soldatului român

In Luna Mai 1945
Cînd trandafirii au împurpurat Europa
Cu petalele lor desprînse parcă
Din Marele Steag al Victoriei
Înfipt pe cupola parlamentului german
Am respirat ușurați
Și-am plîns de bucurie și
Ne-am îmbrățișat ca niște copii
Și ca niște frați,
Scăpați din ghiarele morții
Și ale flicii permanente de moarte...

Și era un cer senin, în Ziaua Aceoa
Un cer albastru și de-o limpezime profundă
Încit ni se părea că vedem Universul
Pînă în partea cealaltă a existenței sale...

Imi amintesc de Ziaua Victoriei
Cum imi amintesc Sărbătorirea chipului
mamei
Și severitatea chipului tatălui meu
Și chipurile pline de speranță ale camarazilor
mei
Și chipul comandantului meu de regiment

Care, emoționat și martir
Ne-a citit în fața urechii
Ordinul de Zi nr. 1
„De astăzi este Pace, fiara noastră
A fost zdrobită în birlogul ei!”

Ce fericită a fost Ziaua Victoriei
Deși în ziaua aceea, ne îngropasem ultimii
morți

Ce liminoasă a fost Ziaua Victoriei
Deși în ziaua aceea, intinericul
Pătrunsesse
Sub pleoapele ultimilor soldați români
Căzuți în Al Doilea Război Mondial...

Pe drumul de întorcere acasă
Am străbătut din nou acele lacuri cunoscute
Pe care le albețasem noi, cu armele noastre
Aceleași orașe și sate și cîmpii
Prin care urmele soldaților noștri căzuți
Se mai cunoșteau încă, în clisa potecilor

Ziaua Victoriei,
Rădăcina istoriei și a speranței
Ivorului bucuriei de a trăi
Ziaua cînd ne-am dat gîz cartușierile
Și am pus piedica la carabină
Ziaua în care în țevile tunurilor
S-au pus după de lemn
Și vulturi steagurilor de luptă
Și-au scuturat aripile de colbul bătațiilor

Ziaua Victoriei
Ziaua în care am scris primele scrisori,
Netemători și siguri, pămîntului nostru
Și nevestelor noastre
Și copilor noștri
Întrebînd și de sănătate
Și de soarta priului
Și de Munții Carpați
Și de apele Moldovei
Și de ființele din Dobrogea
Și de turele Cetății Alba Iulia

Ziaua Victoriei,
Ziaua în care
Pe sub coloanele sacre
De la Arcul de Triumf
Am defilat soldații români
Ca niște tineri zei
În uniforme lor, mîrosind încă
A praaf de pușcă
Și a cîmp de luptă...

Fiecare ceas din Ziaua Victoriei
A fost o biruință a pații
Și o revărsare de fiori
De trîncine, vigore și certitudine
A fost un jurămînt
Și o împlinire
Și o rememorare a luptelor
Și un posesiu omagiu pentru fiecare
Ostaș căzut sau rînt sau mutilat
În marea conflație, închisă ca o rană
Între copertile transparente și încă fragile
Ale Cărții de Istorie...

Ziaua Victoriei (scrie în continuare
Soldatul Român, în memoriile sale)
A fost și va rămîne piatra de hotar
Dintre întineric și lumină...

Fie ca această zi să însemne
Ziaua Victoriei din Ultimul Război
Cunoscut vre-odată de Viitorime

Luptînd împotriva fascismului

„a turning point in world war II. 23 August in Romania”. Semnificativ titlu stabilit de Columbia University Press pentru ediția newyorkeză a cunoscutului lucrări „200 de zile mai devreme. Erolul României în scuturarea celui de-al doilea război mondial”, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare” a avut semnificații majore în evoluția generală a celei de-a doua mari conflații mondiale. În scuturarea celui de-al doilea război mondial, apărut în 1984 la București în Editura Științifică și Enciclopedică, sub prestigioasă semnătură a istoricilor dr. Ilie Ceaușescu, dr. Florin Constantiniu, dr. Mihail E. Ionescu, redițată ca urmare a marelui succes de public care în 1985 i întărea decizia de a publica de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment epocal în multitudine istorie a poporului român, care, potrivit aprecierii secretarului general al partidului, înțitul prezidat al țării

Audiențe LA KOĞALNICEANU mihai georgescu

(1877. Cabinetul de lucru al ministrului Mihail Kogălniceanu)

KOGĂLNICEANU (către Secretar): Spune-le domnilor proprietari să poftescă la audiență!

SECRETARUL: Domnul proprietar Șăulescu SAULESCU (onctuos): Domnule ministru, sunt un mare admirator al dumneavoastră, de la '48 și '58. Am urmărit cu incinare discursurile parlamentare. Atita eloventă și înalțator patriotism. Și dragoste față de țărani noștri buni care...

KOGĂLNICEANU: Să trecem la obiect, domnule proprietar.

SAULESCU: În calitate de care o dețineți de ad-interim la Interne viu a vă reclama abuzurile savărite de administrație care mi-a rechiziționat o porche de armăsari.

KOGĂLNICEANU: Sîntem în război, domnule Șăulescu. Țăranii șii varsă singele. Ei suportă greul rechizițiilor, cu caii, cu boii, cu căruțele.

SAULESCU: Bineînțeles, domnule ministru. E datorica lor patriotică. Ei sint talpa țării... Dar armăsarii mei...

KOGĂLNICEANU: Armata are nevoie de armăsarii dumneavoastră!

SAULESCU: Cred, domnule ministru, că ordinul autorităților nu este de a ne lăsa fără cai la țară.

KOGĂLNICEANU (către Secretar): Să se rechiziționeze și țărșura!

SAULESCU: Vă rog, domnule ministru. E comandată la Viena.

KOGĂLNICEANU: Foloșiți alți cai din crescătoriile pe care o posedati. Tot nu puteți exporta în condițiile actuale... Să poftescă următorul!

SECRETARUL: Prințul Bibescu...

BIBESCU: Monșer ministru, s-a comis învințitor o mare eroare! Autoritățile mi-au rechiziționat cai de la fabrica de zahăr din Chitila.

KOGĂLNICEANU: Nu este o gresală involuntară, printe. Este ordinul nostru.

BIBESCU (surprins): Vreți să lăsați țara fără zahăr? Fără zahăr! Domnule ministru, sint pînă la Bibescu! Voi reclama cazul pînă la Vudă! (Iese trîntind usa).

KOGĂLNICEANU: Prinț și mitocan. Nu stie să închidă usa! (Pauză). Sint informat de abaterile de la legea recrutării a unor tineri din clasele avute și boierime. Serie: Circulară către prefecti: „Atracem atenția asupra răsponderii tuturor îndatoririlor legale. Este o ne-

dreptate de nelortat ca numai clasele muncitoare să fie supuse serviciului oșăces și tributului de singe. Conformal-vă legii. Vom cere personal și vom trimite în fața justiției scuturile făcute prin încalcare legii...”

(Într-un grup de țărani și intelectuali)

VOCEA I: Domnule secretar, sîntem români de peste munți. Din Transilvania. În aceste zile de înălțare pentru neamul românesc am dori să-l vedem pe marele patriot, domnul Kogălniceanu. Să-i aducem mulțumiri noastre.

SECRETARUL: Domnul ministru e foarte ocupat. Am să încerc...

KOGĂLNICEANU: Ei, ce mai este... SECRETARUL (incurcat): Un grup de români de dincolo. Transilvăneni. Tin mult să vă vadă. Să vă aduca omagiul lor.

KOGĂLNICEANU (taoce îndelung): Corespondența diplomatică poate aștepta. Frații noștri nu trebuie să aștepte. Pea mult și-au așteptat nădejile. Cine știe, poate într-o zi... Spune-le să intre.

SECRETARUL: Oameni buni, domnul ministru vă urează să fiți bine veniți. (Grupul intră cu timiditate).

KOGĂLNICEANU: Intrați, intrați. Nu vă sfiți, casa noastră e și a voastră. Vă cunosc neazurile, vă cunosc lupta.

VOCEA I: Vă mulțumim pentru bunăvoință și cuvintele dumneavoastră.

KOGĂLNICEANU: Cu anii în urmă, deputatul Ilie Macelarul a fost maltratat în parlamentul de la Budapesta pentru că a încercat să vorbească românește.

VOCEA II: Autoritățile austro-ungare ne persecută. Zic că noi am dori o Dacie mare, cum a mai fost...

VOCEA III: Noi doară vom o țară independentă a tuturor românilor, de aceea am venit voluntari.

VOCEA I: Cereți să fim instruiți în mîinirea armelor.

KOGĂLNICEANU (către Secretar): Notează. Dumnică și în zilele de sîmbătă, organizați în plutoane, să faceți exerciții sub comanda colonelului Cătuneanu.

VOCEA IV: Domnul Iacob Muresianu, directorul Gazetei Transilvaniei, e mîndru că gîndurile lui, Moise Groza, a trecut în armata română.

KOGĂLNICEANU: E un ofițer destoinic, ca mulți alți transilvăneni.

VOCEA V: Românii de la Brasov se adună în fiecare seară la restaurantul „Grivița”. Se cîntă cîntec românesc, se joacă piese de teatru și se aclamă armata noastră.

VOCEA I: Autoritățile sint cu ochii pe noi.

KOGĂLNICEANU: Au să vină și vremuri bune. Patria este țara unde se vorbește o singură limbă, legată într-o singură istorie națională, a Moldovei, a Munteniei și a Transilvaniei.

VOCEA II: Vă mulțumim pentru bunele cuvinte.

KOGĂLNICEANU: Așadar, oameni buni, să ne dăm o patrică! Vom fi țari și vom putea merge în împlinirea pămîntului făgăduțel...

M-as dori din tot sufletul profet. Să pup vârl ce ascunde viitorul patriei. Să pot vesti nației noastre viitorul cel mai strălucit.

VOCEI: Vă mulțumim pentru speranța ce ne dați...

— Corțina —
(Secvență din piesa de teatru STEAUA BUNEI SPERANȚE)

În „Independența” de Gabriela și Manole Adoc

ÎN ACELE ORE...

În cele ce urmează voi relata cîteva secvențe din noianul meu de amintiri legate de zilele de 1 mai, 8 mai și 9 mai pe front. Aceste amintiri vor fi acum prezentate în concordanță cu orele și minutele zilelor de 8 și 9 mai 1945, ce se desășurau de pe fusul acelei vremi la Berlin, pe timpul pregătirilor pentru semnarea actului de capitulare necondiționată a Germaniei hitleriste.

În acel timp eu aveam gradul de căpitan și îndeplineam funcția de ofițer cu operațiile în cadrul Regimentului 34 Infanterie. Funcția mea obliga să inscriu în jurnalul de operații, pe zile, ore și minute toate acțiunile de luptă ale regimentului, faptele mai deosebite din viața batalionelor și companiilor s.a.

Să prindem filmul „stăruții, de astă dată, de un ziarist, aflat în grupul de reporteri” de război sovietici, americani, englezi, francezi etc., care ne descrie pe ore și minute cele două zile istorice, așa cum s-au scurs ele în chiar biroului hilerist la Berlin.

Să prindem pe pelicula cîteva conținente de genul: în timp ce la Berlin se petrecea... la noi, la armata română, în speta la Regimentul 34 infanterie Constanța, lucrurile se desășurau...

Pentru aceasta vom face apel la mărturiile scrise ale lui Martin Merjenov, ziarist sovietic, care făcea parte din grupul amintit al reporterilor.

...Dimineața de 8 mai, scrie el, era senină și caldă...

Reporterul se afla deja în zona Berlinului, care fusese eliberat încă la 30 aprilie 1945 și unde nu se mai duceau lupte.

„Senină și caldă” se prezenta, „metereologic” și la noi acea zi. Numai că încă din zori zău de mii de lupători: trupele armatei 1 și 4 române, Corpul aerian, Regimentul 2 care de luptă și alte mari unități și formațiuni militare române impregnă cu trupele sovietice din Cehoslovacia, s-au angajat în noi lupte singeroase. Astfel la ora 12.30, Armata a 4-a română, din care făcea parte și unitatea noastră, a dat ordinul de operație nr. 279 în care, printre altele, așa după cum ne informase cu o zi în urmă, comunistul căpitan din comandamentul diviziei, Ion Eremia, se spune: „Cu onoare se face cunoscut că este posibil ca în noaptea de 8/9 mai 1945, ora 24.00 română, trupele germane din sectorul armat să depună armele, potrivit ordinului pe care l-a primit de la amiralul Döntz. În acest scop se conștin următoarele:

I. În după-amiaza zilei de 8 mai 1945, prin aviația armatei se vor arunca manifeste în li-niile și spatele trupelor inamice, făcîndu-le cunoscute următoarele:

II. Prin această, acțiunea de luptă a marilor unități nu va înceta nici un moment, intrînd în discuție posibilitatea de a înceta lupta și nu ascultînd ordinul și să continue rezistența...”

Reporterul de la Berlin, aflat pe aeroportul Tempelhof: „Am uitat la ceas, era ora 14

față de aliații occidentali. Și mai știu că în acea noaptea (de 8 spre 9 mai) va fi semnat și actul de capitulare față de Uniunea Sovietică. Cîta diferență între camera Școlii de geniu din Berlin și camera postului de comandă al regimentului nostru!

Ora 24.00 — Generalul Stănculescu, comandantul Diviziei „Marșest”, ordona prin telefon: „Ocupați baza de picare la atac pe linia trupelor în contact”.

În același timp asupra satului și poziției noastre începea să se pravălească obuzele artileriei inamice. Trăcînd prin barajul de foc am ajuns repede în noua poziție.

„Fix la ora 24.00 — scrie reporterul din Berlin — a intrat mareșalul Jukov însoțit de reprezentanții aliaților.

„Apoi — Jukov a înțors capul și a roștit: „Aduceți-l pe reprezentantul Inaltului Comandament german. Cel dintîi a intrat tehdnăresatul Keitel, fără grabă, cu privirile plecate... Pe fața-l palidă se vedeau pete roșii. Iși agita bastionul de maresal a un gest mecanic. S-a așezat la masă... Abia atunci l-a văzut pentru prima dată pe Keitel. O frațiune de secundă cei doi se aii, unor armate uriașe s-au privit în tăcere...”

În acele ore și minute ale Lumii pe frontul român și sovietic din Cehoslovacia, mugetul tunurilor, clăntănela mitralierelor și rapalița puștilor învorbura hăurle nopții.

Reporterul de la Berlin: „În minutul 9 din 9 mai 1945 Keitel a răspuns că este gata să semneze.

În minutul 11 cînd Keitel s-a ridicat să se ducă la masa mică pentru a semna actul de capitulare, „Monelul l-a scăpat și s-a balansat de capătul lanțurilor...”

La ora 0.30 din 9 mai 1945 au terminat de semnat celeșai cinci exemplare ale actului și reprezentanții delegațiilor sovietice, americane, engleze și franceze.

Reporterul din Berlin conchide: „O privire aruncată asupra ceasului mi-a arătat: sîndina se terminase la 9 mai, ora 0 și 50”.

Pe frontul nostru românesc la postul de comandă al diviziei, căpitanul Ion Eremia, după cum ne-a mărsat mai țirziu, era un pachet de nervi, cu răsuflarea tălăit pe recepție.

La cîteva minute după ora 1 din noaptea de 8/9 mai a țirrit strident și telefonul meu operativ. Am ridicat receptorul, eu find chemat în bordeul postului de comandă al regimentului. „Draze Jeanne, gați! S-a țirrit războiul! Pune, măi, bațe!..” L-a s-a comunicat de la Berlin și trupelor germane din țara noastră!”, a urlat în aparat căpitanul Eremia, seful transmisiunilor diviziei. Lăgăz mine se afla atunci și scriitorul

Vă spun acum...

Cu acest gînd am trecut Dunărea
ca să învățai
că pămîntul pe care eu îl ar și îl semăn
că dăturile erorilor și laril lui
înțeleg și răspund numai la semnul și la
glasul meu

să învățai
că aerul tare ce îl respir eu cu tot neamul
meu
— sub cerul boltit de-asupra-mi
ce mă ține de cînd eram copil și m-a văzut
jucîndu-mă și crescînd
luptînd
și mereu zidînd
singerînd
adormînd
și larășii născîndu-mă

că apele munții păsărilor și sălbăticiunile
sufleră toată ce mă asculte
și nu cunosc de două mii de ani alt stăpîn
ca să învățai
ce toată lumea trează la mînte ție demul
voi cel ce tunaj și fulgerați
și nu aveți altă lege în afara spađei voastre
curbe
și a tuiurilor voastre verzi și trufașe
ca să învățai
să nu vă mai atingeți nici cu gîndul vostru
cel mai ascuns
de ziua mea înaltă de noaptea mea de veghe
de somnul meu trudit și de visele mele
stelare
voi, ce mi-ați pusitî de-atatea ori trupul
adică pămîntul meu veșnic
și mi-ați vîrsat cu multimele voastre oarbe
singele-mi nobil și vechi
ca să învățai
ce n-ai știut a învăța încă pînă acum
— deși v-am făcut de atatea ori să mușcați
din această răbdătoare țărîna —
că nu pot fi înfrînt de nici o putere din
lumea asta
voicei ce nu mă lăsați să-mi văd în pace
de-ale mele

trebuie
să faceți încă o dată cunoștință
cu ochii mei ce vă vor impietîri
cu plumbii mei ce nu vă iartă
cu sabia mea grea
cu baioneta mea de oțel...

...sau poate veți vrea să-mi cunoașteți
seninătatea
sufletului care vă va cruța
dacă învățai
măcar cum intr-âl doispnezecelea ceas
cine sunt...

De asta am trecut Dunărea.
Pan Izverna

Ne pătrunzi prin porii...

Ne pătrunzi prin pori ca un cîntec
Ca o adiere, ca un descîntec
Ca o respirație ca o neliniște
Faci viața în noi să se iște

Ne rezemăm de tine ca de-o statuie
Aripa cerul poate să-l suie
În veșnică noapte vibrare
Arzînd între știut și-nțabare

Patrie tu esti vedere și ești mister
Cu-o parte-n teluric u alta în cer
Pînă de aur ne țezi prin sînge
Și tot ce sîntem prin tine se răsfrînge

Celui împutcat, celui sfirecat de-obuze
Pămîntul tău îi crește peste buze
În el își culcă oasele de var
Arzînd ca luminarea pe-un altar

Vatră ne ești și coșă pentru veci
Si pentru fii tu noi ai brațe reci
În templul tău de floure troienit
Pui țihnă peste frunțile ce-au adormit

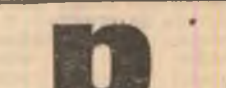
Vasile Andronache

Vocabular comun

A fi liber,
a fi independent
pentru noi
înseamnă mai mult
decît shakespeareanul
„a fi sau a nu fi”,
atunci pămîntul
a cunoscut un abur
din care impresionîții
au tras tablourile lor
inimitabile,
culorile s-au strîns
în aură nemuritoare,
în tricolor înconfundabil
pentru că pentru
poporul român
a fi independent
înseamnă mai mult
decît însăși sintagma
frumuseții sale,
indalienabile.

Sandu Stelian

plastică

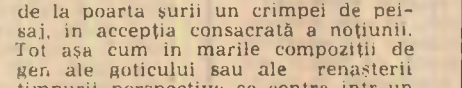
Peisaj interior

Prin usa deschisă (cheta-i uitată-n
broască și stăpînii- dus de-acasă)
lumina dimineții înundă privirea și
nărlie vibrează dilatate de miresmele
pășunii înflorite parcă de-a dreptul
în pragul casei. Pînă hăt, la orizont,
undule pămîntul delurid. Coame de
pădure coborîte pînă în negura văilor,
copaci răzleți pe umeri înierbați de
dealuri, căpîte aproximînd eternități
agrîse...

Acosta-i preludiul imagistic pe care
ni-l propune, nu fără un anume tîm,
Ion Dumitriu în catalogul expoziției
sale recente de la „Simeza”. Și trece
mragul acestei usi deschise, dar
în sens invers, populind interioarele
calde și atit de domestice în modestia
lor ale satelor piemontane cu indubi-
lăbila armonie a naturii inconștință-
toare. Un drum pe care l-a parcurs și
l-a deslușit, în anii lungi de căutări
artistice, și Ion Dumitriu. Universul
peisager, în semnificația lui tradițio-
nala, se comprimă, sublimat în cîteva
elemente de temelie și intimitate a
vieții sau gospodăriei rustice. Pre-
priu-zis, Dumitriu nu abandonează
peisajul, tentația lui dănuie domina-
toare în ființa artistului. Diferă doar
forma de concretizare a acestuia. Pei-
sajul se convertește într-un spațiu
dus, subadiacent, efect obținut prin
manipularea sensibilă a detaliilor și,
într-o bună măsură, a mijloacelor de

expresie. Pictorul dezvoltă, astfel, o
estetică sui-generis a „stării de pei-
saj”, formulă ce înțelegem să o folo-
sim doar pentru a sugera modul cum
artistul se situează în mediul său pre-
dilect, supralicînd un detaliu sau al-
tăl în intenția de a compune o densă
atmosferă „naturistă”. Pictorul se în-
canta explorînd cu minutie de biolog
sau etnolog (am putea glosa chiar pe
marginile pasionului ecologiste ale ar-
tistului) un „cap de grindă”, nervurile
și carnatiia atit de expresive ale unui
lemn sectionat aflat în structura casei
țărănești. Dumitriu se apropie de
asemenea obiecte cu o lubire nesfir-
șită, sacră și chiar. El nu ilustrează,
de fapt, ceea ce vede; proces exterior
și inertial ce nu-l reprezintă. Nu gin-
deste obiectul ca o piesă de natură
statică și nici nu urmează o asemenea
posibilitate. Preferă drumul narativei
plastice, a deslușirii în cercuire de
virată ale lumii, în tenețuța cău-
tă de pe zidăria de paiantă, în arhi-
tectura domestică a surei ori în pro-
prietății, a unui timp, a unei istorii,
a unei vibrații sensibile. O călătore-
rie în adîncul acestuia peisaj interior,
o asumare tactică a fiecărui element
ce compune cadrul investigației sale
artistice, de la firul de țărba abla
cîsit la cuiul rugînit în grindă. Nu în-
timplător însă, pictorul lasă în margi-

muzică

Concert aniversar

În sala mare a Ateneului Român,
din inițiativa Uniunii Compozitorilor
și Muzicologilor din Republica Socialis-
ta România și a Inspectoratului Gene-
ral al Muzicii Militare, cu sprijinul
Comitetului de Cultură și Educație
Socialistă al Municipiului București,
a avut loc un „Concert vocal-sim-
fonic dedicat aniversării a 110 ani
de la Cucerirea Independenței de stat
a României”, concert asistînd de for-
te artistice de prestigiu: Muzica re-
prezentativă a armatei, corul și soliștii
Ansamblului artistic „Dojna” al arma-
tei, conducerea muzicală fiind asu-
rată de Emilian Ursu, dirijorii Sergiu
Eremia și Crisan Părau, dirijorul Co-
rului Gheorghe Popescu, soliștii Maria
Diaconescu, Veronica Ionescu, Tiberiu
Mădălin, Ion Nicolau și Lucian Mari-
nescu, solist al Operei Române din
București. În privința interpretării,
nu putem aduce decât cuvinte de lau-
dă, forțele artistice reunite fiind bine-
cunoscute prin profesionalism. Prin
dăruirea cu care se dedica lucrărilor
incredințate spre interpretare.

Programul concertului a fost axat
pe sublinierea, cu mijloacele specifice
artei, a rezonanțelor evenimentului
aniversar. De fapt, trebuie lărgită aci-
sfera unor stricte raportări la anul
1877 pentru a include, pe linia justi-

Corneliu Antim

plastică

Concert aniversar

Alături de cîntecul „O, Românie” de
Theodor Georgescu, „Trecerea Dună-
rii” de J. Jaluwitzky, „Moarte vitează”
de Alexandru Flechtenmacher și de
celebrul „Drum bun” marș al dor-
banților, cîntec surprins în suita
„Independența”, ele fiind oarecum
contemporane evenimentului, am mai
ascultat „Eroi nemuritori” de Dumitru
Eremia, piesă inspirată eponele din
faptele de armă ale ostașilor români,
„Gornistul” de Aurel Giroveanu, care
pleacă de la pretextul programatic al
celebrului personaj generic îpostizat
în pictura lui Nicolae Grigorescu, și
„Muzicant român” de Sergiu Eremia, lucrări
deosebite, unele travaliu de amănunt
ce îmbină cu țusa largă, generoasă.

Lucrările care fac referire la trecut
au fost, după părerea mea, cele mai
interesante din punctul de vedere al
artei compunistice. Astfel, „Mortua”,
baladă pentru cor bărbătesc de Mircea
Neagu, este o interesantă prelue-
ra a datelor noastre folclorice, melosul
popular fiind puternic potențat, în
timp cu uvertura festivă „Troieum
Traiani” de Corneliu Pătrașcu reali-
zoază sonorități puțin obișnuite pen-
tru orchestra de suflători practică în
lucrări de acest fel, propunînd ar-
monii noi, viguroase, bine calchiate
pe un interesant suport programatic.
Cea mai reușită lucrare a fost poemul
simfonic „Umbră lui Mircea la Cozia”
de Anton Ceaușu, aici căutările armo-
nice, polifonice, timbrale fiind incu-
vinate de succes, trînd într-o con-
vingătoare afirmare a unui etos
profund original, făcînd dovada unui
meșteșug compunistic autentic.

Viorel Crețu

REMEMBER POETII, CIND ERAU TINERI... (XXXI)

PUNTEA DE AUR

dacă un autor demn de toată încrederea și simla literară și-a început opera — și se poate spune că are o operă din moment ce a tipărit peste 50 de cărți — poezii originale, traduceri, eseuri, memorii de călătorie — de ce n-am începe comentariul despre el, acum, când împlineste de ani, chiar cu poezii „Autobiografice”, cu care se cheie cartea de debut — cu același titlu („Autobiografie”, 1962, Editura pentru literatură, colecția „Lucafeărul”) : „Sint născut la opt mai / O mie nouă sute treizeci și șapte / Intr-o toamnă, lala m-a îmbrășsat / Și-a plecat / Desăruce n-a mai venit din nici o parte / Și-am rămas doar eu / Peste finta amintirii și-a cut / Mintile bătuțe și arse de soare / Nu s-a mai întors nici un ceas / Mama a primit scrisoare / Și a rămas / Afară, plîngînd, / Lîngă stîlpul poeziei... / Blesstemăd ecuații morții / Urmindu-sea-a lungul drumului, / Pînă dincolo de pod, / De unde cu pași de miriapod, / Noaptea strîvea oglinzile amurgului / Și apa îngropată în urma unor roți...”

Cartea de debut a lui Dario Novaceanu apare în 1962, în sîmba de debutul editorial al „generației luipei cu ineria” — respectiv, printre alții, Labis, Doina Sălăjan, Gheorghe Tomozei, Ion Gheorghe, dar într-o perioadă cînd începea să se tipărească mai mult marea poezie românească. Este, în esență, volumul V și VI al ediției Persepolis, cînd începe publicarea ediției „Serieri” de Tudor Argeșiu, cînd apar volume de poezii de Lucian Blaga și Al. Philippide, cînd Tudor Vianu prezintă un „Dicționar de maxime comentari”. Debutază tot în acei ani Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Dorenda Azab, Mihail Negulescu, Mihail Seneoretic, Al. Arăduțiu și Tiberiu Ulan scot două cărți de poezie ter-nar-căbilă „Constelații lîre” și „Versuri”. Apare, cu un studiu introductiv de Tudor Vianu în limba franceză, volumul „Nouvelles romaines” 1 Romulus Vilpesiu traduce „Gargantua et Pantagruel” Proza imbrogabesă a cărții de Zaharia Stancu, I. M. Sadoveanu, Marin Preda, Eugen Barbu, Ion Vlasu, Teodor Mazilu, D.R. Popescu, cu debuturile lui Fănuș Neagu și Nicolae Velce. Apar sau reapar, rînd pe rînd, „Tribuna”, „Lucafeărul”, „Secolul XX”, „La penultima din acest secol”, „De ce am scris”, „redactor la secția de poezie, I-am cunoscut pe Dario Novaceanu, alias Aurel Mituțoiu (după numele său de-acasă, din tîrîmul Novacilor), pe atunci student, oltcan infi-pi, hotărît în actul literar ce avea să-l urmeze, chiar dacă astăzi el ne apare într-o postură sîmbă-tărită de intelct, învori scrierile nîntă la sar-casm. Așa se și explică tenacitatea în asimilarea culturii de limbă spaniolă, începînd cu un poet aproape medieval, ca epocă, și încheiînd cu unul din secolul nostru, aparținînd generației spaniole din 27. Ca un Columb pornim din Crasna Gorjului, avea să călătorească în mare parte în lumea de expresie hispanică. O in-cursiune a întreprins, spiritual evident, și în Precolombia de dinaintea marelui explorator.

Fără să bănușim încă, I. D. Bălan, prefațatorul primei cărți, se dovedește un clarvizant, cînd scrie: „Un nou cântec” al poeziei noastre trece (aluzie la rubrica intitulată eminesciană „Dintre sute de cântec” din „Lucafeărul”) se desprinde de paginile revistelor, pornind în vreme, spre inima contemporanilor. La cîrmă stă un tînar, inteligent, Dario Novaceanu. I. D. Bălan nu face o metaforă gratuită, ci pornea chiar la o poezie cuprinsă în volumul prefațat „Corabie în ecuație”. Pesemne cînd a pornit în această călătorie, oricî de lung oltcan în apărare Dario Novaceanu, ca și Cristofor Columb, nu știa ce va descoperi.

De un lucru era pe deplin conștient, vizionar, dar prima poezie din cartea de debut „Cine mi-a spus” îl formulează, chiar dacă metaforic, transant : „Cine mi-a spus că miine ca și azi / Acelasi voi rămîne a crescut / Sint vezi peste zăperi aceasi brazi / Dar cetinile și le-au în-mulțit... / Au mai crescut c-un an, e-o zi, c-un ceas / Nu-s cel de ieri și nu știu cum, / În timp ce mă privești, eu n-am rămas / Acelasi, deci nu-s cel de-acum // De vrei să mă cunosti, tu mă privește / Nu din dinaintea meu cînd eu curc / Cu curc, cu timpul și pe drum, fîrește, / Rămî-n același și mă schimb mereu”. Heracitlan avant la lettre, căci poezia „Casa lui Heracit” avea să apară în cartea următoare, „Pășări de lut” (1966). Altfel, universul său lîre nu difera, în această primă carte, de cel al poetilor generației luipei cu ineria.

„Pășări de lut” ca și poezii din Granada, căruia îi și dedica în această carte câteva poeme dînt-un „Carnet spaniol” se revendică dacă nu de la „Cantec jondo” ca Lorca, în orice caz de la mestesugul străvechi al mestierilor olari și ceramiciștilor, alți de mari maeștri în tîntul Gorjului și al Vîlcei. Poetul ne poartă geografic din Cîmpia Dunării pînă sus în munți și în Delta și pe Guadalquivir. El invocă și invocă pe Gon-

Invocînd numai „monumental editorial” pe care-l reprezintă, cum a numit Edgar Papu în „Flacăra”, tîlmăcirea și prezentarea fastuoasă a lui Luis de Gongora y Argote, distins cu Marele premiu național al Spaniei pe 1962, nu pot să nu citez cuvintele unei mari autorități în materie, don Damaso Alonso : „Traducătorul roman, Dario Novaceanu, și-a închinat talentul și o considerabilă parte din viața sa (mai exact, opt ani, nota noastră) generoșii strălucite de a dăru-i marelui mase culte a compatrioților săi arta genială a lui Gongora”. Pe scurt, iată cum sintetizează marcele nostru cărturar Edgar Papu opera realizată de Dario Novaceanu în comentariul citat : „Volumul cuprinde trei pași bine distincte, dintre care prima se intitulă „Călătoria spre Gongora”. Cartea a doua cuprinde, așa cum arată și titlul, „Traduceri din opera poetică”. Ele cuprînd „Balade”, „Lecturii”, „Sonete”, „Polifem și Galateea”, „Singularitățile”. În sfîrșit, partea a treia și ultima poartă denumirea „Comentarii și interpretări”. Sint de fapt studii aprofundate și aplicate pe rînd la fiecare opera...”

Poetul din mine, tubitorul de poezie, n-a rezistat ispitei de a desprinde fie și un esanșon din ceea ce Dario Novaceanu numeste a conferi cetățenie romană unui poet străin. Voi cita numai cîteva versuri din „Balade și lecturii” : „Ăa ca pasărea ce-si pierde / Jumătatea și n-o călă / În cenușa nicodată, / Ci numai în cordul verde... / Plînge, mormăie, / Dar își spîr / Pentru, după lumii, lasă / Din trecutul său să crească / Viitorul cel mai bun”. Hispaniștii pot confrunta versurile cu textul lui Gongora de la pagina 250, opera citată, versurile 8, 9, 10, 11, de sus în jos.

Marea conchistă spirituală, unică în istoria culturii române, întreprinsă în cazul poeziei lui Gongora prin tipărirea în 1962 a monumentalei opere amintite, nu m-a surprins deloc din moment ce poezii Dario Novaceanu (și traducătorul) ne dăruie în 1974 o primă ediție în „Editura Enciclopedică”, cu studii, traduceri și interpretări critice, din Lorca, pentru ca în 1986, să o repete la Editura Univers, sub titlul „Lecturii Garcia Lorca — Carte de poeme, traducere și comentarii...”

Există în fapt o punte de aur peste secole între Gongora și Lorca, pe care acesta din urmă a reconstituit-o, cel de al doilea punct de sprijin al acestei punți reprezentîndu-l conferința despre marcele poet de la Cordoba decembrie 1960 de care am conștințat în luna iunie 1974 la Atena, din Granada, Federico, după mărturiile lui Rafael Alberti, declara versuri din „Singularitățile” lui Luis de Gongora y Argote, Dario Novaceanu refăcea și în limba română, prin traducerea și comentariile la poezia lui Lorca, această punte de aur.

Ce este în fapt su întreba grandind, notează Dario Novaceanu în comentariul despre Gongora, capitolul „Ruperea sigiliului” — a putut să aibă Gongora pentru a provoca revoluția sa lirică ?” Si, fără să șovăie, își răspunde imediat : „Motivul ? O nevoie nativă de frumusețe nouă, la care s-a născut modelarea a limbii. Era din Cordoba și stia latina ca nimeni altul. Nu trebuie să căutăm astfel de motive în istorie, ci în sufletul său. El inventează pentru prima dată în estilizarea o metodă nouă pentru a vină și plăsmuie, în care se convins, fără să-o știe, că eternitatea unui poem depinde de calitatea și structura imaginilor sale...”

Odată stabilit faptul că traducerea lui Lorca i-a apărut ca o interdependență lirică față de Gongora, să vedem în ce constă virtuțile. „Căc-tin de poeme” pe care te-o propune Dario Novaceanu. Înainte de toate, prin concepția ei, e, de asemenea unică în prezentarea unui poet străin la noi, traducerea operii fiind însoțită de prezentarea vieții și comentarii aplicate la textele. Ca patos și informație, ea e parca una din acele sensuri ale prietenilor lui Federico Garcia Lorca, pînă în sfîrșit, ca să folosim chiar o expresie a poetului, de o complexitate melancolică istorică. Nu stii parcurendu-le cele 434 pagini ale cărții la ce să te oprești mai tîntil : la comentarii sau la traduceri, la fotografiile fascinan-te reprezentîndu-l succesiv de pe cînd avea 5 ani pînă în 1935.

Dacă la cele două capodopere ale transpuneri în românește a doi mari poezi intră în universalitate adăugăm traduceri de romane ce-lesche și poezii de Jorge Luis Borges sau Gabriel Garcia Marquez, sau Ernesto Sabato, poeme de Juan Ramon Jimenez sau Nicanor Parra, ca și asemenea transpuneri din română în spaniolă ca antologia Poezia română contemporană, ediție bilingvă, apărută la Barcelona, Editura Garcia Lorca, în 1972, sau volumul de poezii din Lucian Blaga, George Bacovia, Tudor Argeșiu, texte celebre din Caragiale („Conul Leonida lala cu reacțiunea” și „O noapte turbanoasă”) se întelege că intitulîndu-l pe Dario Novaceanu un

ambasador, pe bază de reciprocitate, nu facem o metaforă gratuită.

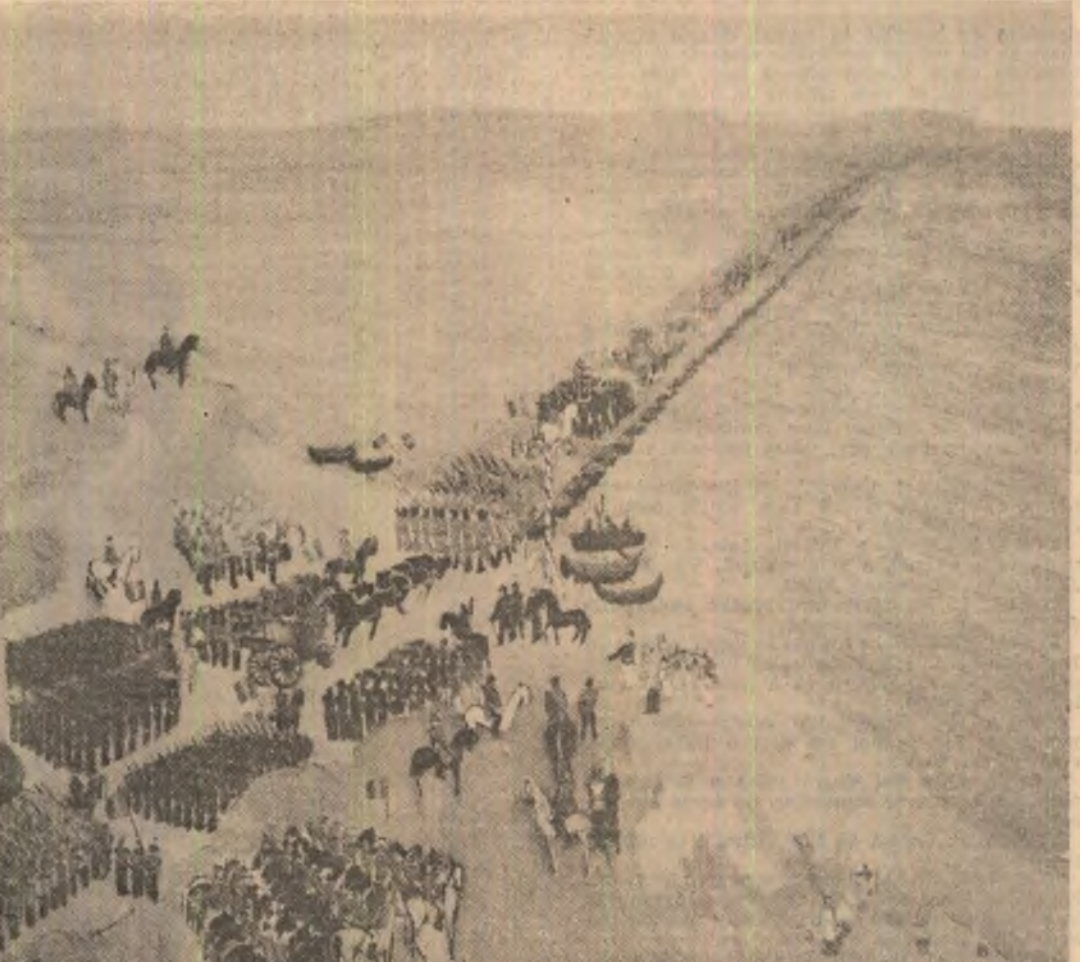
Să ne întorcem însă la Dario Novaceanu, poetul original, cu alii mai mulți, cu cit alții din această carte o poeme se intitulă „Zăpăzirea „Întoarcerea gladiatorului”. Cele cinci cicluri ale sale înmănușează poemele cele mai bune ale lui Dario Novaceanu, în scrierea lor, în alegerea elementelor poetice, resimțindu-se din plin măiestria cistigată cu priceperea traducerilor. Unele motive revin, cum ar fi cele legate de filosofia lui Heracitlan sau de mama, ba uneori chiar poezii întregi sînt reluate sub alt titlu precum „Execuții pe o lemn argeșiană” din volumul „Pășări de lut” devine în „Întoarcerea gladiatorului”, „Întoarcere în melancolie”, titlu mult mai sugestiv.

Sînt însă și poeme care nu au nici un fel de antecedente, precum „Doină”, „Baladă” sau „Moromete”. Semne de obsesă ? Nicidcum ! Mai aruncîm ocazional referințele pe care am tîntil-o și la Lorca, Sărbătorim are uneori tîs dur de diamant, ca în „Iluziștii” sau „Capodopere”.

Dar să cităm paragraful de început al poeziei „Întoarcerea gladiatorului”, care e mai mult una în melancolie, ca în „Bocetul pentru Ignacio Sanchez Mejias” : „Se-ntoarcă după două mii de ani în aronă / Cu plasa și tridentu-n mîna / Și-si caută ultimul adversar, caută / Scripiera albă a cutitului / Și pupilele mărite în care se legăna, / Îndepărtată și singură și verde, cor-abila cistigată din Arechia unde împărtășea cu el, aromatose și săracă / Pinea colățelii...”

Citînd asemenea poezii pline de atmosferă, parca-ți vine să parafrazezi un vers din St. O. Iosif : „Le-o mai apăsă urea cititorul și peste un secol ? Depinde de poet, de măiestria lui, și de dubla postură de ambasador liric și gladiator melancolic.”

Nicolae Stoian

Constantin Piliuț : „Trecerea armatelor române peste Dunăre”

Cultură și mitologie

Cultura oricărui popor se constituie, prin eforturi individuale și colective, în treptat, de-a lungul secolelor, prin acumulări așezate și inovativ îndrăznețe, tînzînd, mereu, spre o mai bună definire și desăvîșire.

„Dacă se reciti” o carte — semnul literaturii superioare, cum rememora distinsul profesor Ovid Densușianu — așteia recunoșterea valorii intrinsece a creației respective, pe care factorul coroziv, Timpul, nu a atîns-o niciem în semnificativă ei ca gesti culturală, solidă cu aspirațiile unei etnii, în perpetua sa mișcare prin succesiunea generațiilor, și seleta, permanentă, de a stabili continuitățile, revela-toare, în ascensiunea noastră culturală.

Mitologia populară românească (Editura „Minerva”, 1986) datorată lui Mihai Coman, ne înclă, din capul locului, să o raportăm la lucrări similare consacrate domeniului, și am-avea în vedere pe cele mai recente, **Mie Dicționar folkloric** (Editura Academiei, 1985) și **Mitologie română** (Editura Academiei, 1985).

Ne vom referi, în cele ce urmează, mai ales la lucrarea lui Tache Papahagi, **Mie Dicționar folkloric**, în care se găsește o sinteză a metodei și tehnici de realizare.

Mitologia lui Coman derivă, evident — ar fi fost uit de normal să se arate acest lucru în **Cuvînt înainte** — din dicționarul învitatului des-cins din Munții Pindului : în Cetatea universitară bugetoasă.

Sînt prezentate, astfel, analitic, 27 de cuvîntele — și-a sferă relativă — a mitologiei **zonorată românească**, 9 dintre acestea reză-sîndu-se și în **Mie Dicționar folkloric** (care conține 101 cuvînt-teme, dispuse în ordine alfabetică și aparținînd la sfera diferite), ceea ce favorizează o comparație a structurilor articelelor din cele două lucrări.

În timp ce lucrarea lui Tache Papahagi este marcată de tehnica **lexicografică** (traducerea termenului-titlu în limbi străine, dispunerea materiei pe capitole, ilustrarea cu bogate citate și trimiteri bibliografice, redactare „strînsă” eticografic, respectiv, a autorului **Dicționarului dialectului român**, lucrare fundamentată a **lexicografiei** românești, cea a lui Mihai Coman apărîndea mai degrabă genului **eseu**).

Coman dispune de un inventar mai larg de date, datorat mai ales arhivelor de folclor și eticografie, mai bogate în ultimii ani, și arată o disponibilitate a cercetării și a lucrărilor comentarii ale textelor invocate, dar, fapt ne-explicit, ignoră romanitatea sud-dunăreană, reprezentată mai cu seamă prin cele trei dialecte românești (aromână, meglendoromă și istroromână), fără de care nu se poate întele-gere și de televiziune (de limbă, de folclor, de poporului român, și nici afirmarea și dăruirea romanității în Estul Europei, al cărei unie reprezentant, astăzi, îl constituie ROMANIA, (a se vedea, de exemplu, locul diferit pe care **opera** îl ocupă în mitologia românească nord-estică, unde este numită „mîna” și „vezi” și s.v. **bol**, adevărat pivot al activității țărănu-lui român, contrastînd cu quasi absența lui în folclorul aromân, s.v. **cinole, clopotul, cerbul, nuntele** etc.).

Remarca se impune cu alii mai mult cu cit această prelungire geografică, incursiune **lexicografică** adîncire surselor, cercetării lui Coman, înspre romanitatea sud-dunăreană, ar fi putut profita, pe lîngă achizițiile datorate lui Tache Papahagi, și de o serie de monografii, atlase lingvistice, antologii și culegeri de folclor, consacrate acestui domeniu, apărute în ultimii ani. Să menționăm aici faptul că această **restringere a domeniului românesc** se practică, din păcate în numeroase lucrări recente consacrate folclorului și eticografiei românești.

Si apoi, cum putem degeaja, cit de cit, **speci-ficul** gândirii și expresiei mitologiei românești, fără nici o referință aproape la popoarele învecinate — ambianța evoluției noastre spirituale și materiale — și chiar mai departe, la alte etnii din aria europeană, (referințele de această natură sînt foarte slab reprezentate în lucrarea lui Coman) ?

Consultarea oricărui articol din dicționarul lui Papahagi arată, dimpotrivă, cu prisosință, avantajele unei cercetări comparative inter-etnică, pentru a degeaja, din sfera **universaliilor** mitologice, lîmle **specifice** creației românești.

Să subliniem, în acest punct, că nici absența folclorului românesc sud-dunărean din emisiuni de radio și de televiziune (de limbă, de folclor, de eticografie) nu se explică și marchează, în fond, orizontul cultural al realizatorilor, în contra-dicție cu lecția oferită de istoria formării limbii și a poporului român, privind locul romanității sud-dunărene în procesul de etnogeneză a neamului nostru.

Tot o prelungire, în spațiile **interdisciplinare** — științe, arte etc. — și spre **obirșile** culturii și civilizației românești (sursele traco, daco etc.), așa cum a practicat-o, în numeroase puncte cu succes, Romulus Vulcănescu, în **Mitologia** sa, ar fi dat cărții lui Coman o respirație mai modernă și mai angajantă, în consens cu ritmurile vieții și gândirii contemporane.

Nu mai în acest moment al demersului științific se poate întreprinde, cu cele mai bune rezultate, o adevărată **sinteză** de mitologie românească, cum își propune de altfel, și alții Coman, în redactare proprie : „un studiu despre categoriile fundamentale ale gândirii populare, despre codurile și **cuplurile binare** (sic !, sub. n. V.R.) care determină, din subtext, logica și **combinatoriile** [!] tuturor semnlor din limbajul mitologic” (p. XIII).

În lucrarea cu **planul** acestei mitologii (vezi p. XIII), ni se pare că un capitol semnificativ, cel consacrat **pășărilor**, în general, și **insectelor** nu poate lipsi din economia lucrării (vezi la Tache Papahagi : **albina, bufină, cocoșul, corbul, cucul, cucușia, ciocirila, găina, paitanjenul, rînducă**). Intrucît orice plan poate fi completat, din mers, luarea în considerare și a acestor capitole se impune.

Din al punct de vedere, nu rezultă, din prezentarea proiectului lucrării, dacă mitologia pe care o va realiza Coman, în final, se va limita la aspectele **traditionale**, sau va atinge, în evoluția firească a gândirii și expresiei mitologiei românești, și aspectele cele mai **moderne**, aflate chiar sub ochii noștri în curs de **remodelare** (a

unor vechi mituri), sau de **creare** (de noi mituri). (Vezi lucrarea, revelatoare în această privință a lui Alfred Sauvy, **Mitologie de no-tre temps**, Payot, 1971).

Cartea lui Coman are și un merit care poate nu a fost în intenția autorului : frecvența citate a lucrării lui Ion Ghinoiu, **Calendarul popular : sărbători și obiceiuri** (consultată în manuscris ; și impunea menținerea autorului în **paragraful** consacrat „multimitorilor”, p. XIII-XIV), năste întrebarea firească de ce nu și-a aflat încă un loc în planurile editoriale și această monografie, cum se vede, de referință în domeniul respectiv.

Menținerea acestei „probleme” este însă pentru noi mai mult un pretext de a sublinia una dintre calitățile, mai bine-zis una dintre condițiile sine qua non, ale oricărui cercetător, anume de a fi colaborator și pus în circulație în **spiritul** deplin solidarității intelectuale și a **generozității** față de toate creațiile care converg spre defășurarea aceluiași drum al cunoașterii, spre descifrarea aceluiași întrebări sau enigme.

Valeriu Rusu

NUMELE POETULUI Ioana Bălan

Ioana Bălan, poetă debutată și premiata de revista „Lucafeărul”, nu a reușit încă acum să-și tipărească nici o carte, desi opera sa poetică în manuscris (pe care o cultivăm în întregime), înclădă răzăstitor, prin autenticitate și feră-toritate, o destina unei cariere literare fulgerătoare.

Amintim că continuu de vertijul unei boli necrutătoare încă din copilărie, Ioana Bălan și-a descoperit de timpuriu în literaturile germană și engleză modelele demare de urmat (autorea a absolvit Facultatea de filologie, secția germană-angleză) și cu febrilitate, curajul și fervearea unui Van Gogh, cu un sold erupativ activ și-a transcris vizionile în versuri, prozopoeem și înscenări dramatice în limbile română și germană, cum și într-o impresionantă serie de picturi și gravuri.

Străină, ca poetă, de constructivismul care bîntuie poezia tîntorilor autori, obsedată de recompunerea fidelă a universului halucinant în care trăiește, Ioana Bălan nu e melancolic hipnotizată de o singură dimensiune a existenței, de voința modelării metodelice, riguroase. **Despicătorii**, cea mai coerentă carte pe care a scris-o pînă acum, unică în frumusețea ei rimbaldiană, revelîndu-ne o voce auctorială de o indiscutabilă originalitate, ceea ce îi lipsește în cea de-a doua carte, a detaliului, auz absolut care le permite unora să accedă.

Răspintiile istoriei

Urmare din pag. 1

de luptă antifascistă. În infaptuirea acestei demontaștii s-a remarcat tîntorul comunist Nicolae Ceaușescu, abia eliberat de la Doftana, printre alii, însoțit de o echipă de securitate și de un organizatoric, iar din partea organizației de tînter a Capitalei a depus o rodnică activitate tovarășa Elena Ceaușescu.

Istoria insemnă neuitare. Istoria se află aici, cu noi, prin noi, prin predecesorii noștri, prin succesorii noștri. Trecînd astăzi pe strada Acade-miei, însoțim de o echipă de securitate și de un organizatoric, iar din partea organizației de tînter a Capitalei a depus o rodnică activitate tovarășa Elena Ceaușescu.

Si tot într-o zi de mai — 9 Mai 1977 — din urmă cu 110 ani, și-a dobîndit România deplină ei neatințare, atunci cînd, în Sesiunea extra-ordinară a Adunării Deputaților, se proclamă independența de stat a României. Derulînd filmul amintirilor regăsim cuvintele de neuitat, rostite în Adunarea Deputaților de către ministrul de externe, Mihail Ghalăcianu : „Sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare... sîntem o națiune liberă și independență”. Dar neatințarea n-a fost cucerită doar prin intermediul vorbelor, ci, mai ales, al faptelor de curaj și sacrificiu : Plevna, Grivița, Rahova, Smîrdan, Vidin — itinerarul jertfei de sînge romanesc, în inaltul ordin de zi, dat cu priceperea în luptă a României, se spune — „Drapelul sub care luptăm este în mijlocul vostru însăși imaginea Patriei. Urmașii dăru, vitejești, și cînd odată lăurii păcii vor reinverzi pe muntii și cîmpurile României, Patria, cu recunoștință, va înscrie numele bravilor ei apărători pe frontispiciul edificiului independent românesc”. În preajma dezlănțurii atacului, comandantul Batalionului 2 din Regimentul 8 lîne, căpitănuul Valter Mărcăneș — intrat definitiv în istorie — îi scrie astfel mamei sale : „În momentul cînd vei primi această ultimă scrisoare, să știi că eu am în-cetat a mai exista. Mi-am dat viața pentru iu-

Sandu Tzigara-Samurcaș

a murit, la vîrsta de 84 de ani, poetul Sandu Tzigara-Samurcaș. Ne-a lăsat opt volume de versuri, dintre care două în limba franceză („Preambles, 1944 și **Invocations**, Paris, 1972). Omul debutase și se manifestase inițial ca un stilin pianist. Poate că această vocație inițială îi și apropie poezia de ceea ce mai tîntorul cu doi ani Virgil Gheorghiu din ultima fază a acestuia, faza muzical-elegiacă. Este o asociație sugerată nu-mai de aceeași ambivalență, deoarece între ei doi n-a existat nici o legătură personală.

Editorial, Sandu Tzigara-Samurcaș a apărut tîntu, în 1941, la 38 de ani. Titlul culegerii lirice de debut, **Recital de pian**, relevă o captivitate răsfrîngere poetică a primei sale pasiuni artistice, aceea de interpret muzical. Se sur-păsură aici o subliniată de poet îndrăgitor al acesteia structură unora din cei mai de seamă compozitori europeni. Prezentăm ilustrativ doar un singur exemplu, deși am putea să ne extindem la mai multe. Astfel, muzica unică Domenico Scarlatti sugerează în poezie tremu-rul frunzelor de ploap. Poeta muzical — de al-căr desen marunt amintesc acele frunze — par ele însele că se mișcă amțetor pe lîmle portative în executarea rapidă a vibrantele arpegii din creațiile vechiului compozitor italian. În transpunerea poetică a altor muzicieni în mîna uneia pătrîndire ultrasensibile depozitivă de pasionante.

„Nu ne-am propus, însă, în cadrul acestui succint medalon, să întreprindem un studiu critic asupra regretatului poet. Este suficient doar să amintim că poezia sa a fost — fără nici o exagerare — de-a dreptul adorată de Ion Barbu. Faptul sună poate paradoxal. Nu ? În fapt, nu e vital să fie apropiat de o ființă poetică aproape dematerializată ? Si, totuși, deslușirea dată de Ion Barbu ne apare mai mult decît convingătoare. Cea mai înaltă poezie, după au-torul **Jocului secund**, pleacă fie de la matematica fie de la muzică, Sandu Tzigara-Samurcaș ar fi, deci, complementul lui Ion Barbu pe același plan elevat. Este o judecată perfect convingătoare, fără nici o eroare logică. Si totuși, nu o putem extinde fără ezitare dincolo de generoasa subiectivitate a lui Ion Barbu.

Ceea ce putem spune este numai că lirica lui Sandu Tzigara-Samurcaș a căutat și a găsit tîntoarea, pe plan spiritual, aerul rarefiat al înălțimilor. Cu unele excepții, cum ar fi cele din **Cartea singelui** (1916) poezia sa este poate prea desărtată, prea palidă, prea spirit pur. Respiră, totuși, dintr-înso o puternică și minunat construită personalitate poetică.

Faptul se recunoaște și din aceea că omul n-a scris decît **versuri**, și absolut nimic altceva. S-a contopit, deci, pînă la identificare cu însăși ideea de poezie. Nu este singurul, în această privință, dar, în orice caz, printre puținii la noi. Ar fi fost extrem de interesante niște memorii sau amintiri ale acestui alme alit de apropiat ca Anne de Noailles, amintiri care, sub conștința sa, ar fi reinviat un întreg veac. Îi mulțumim, însă, și pentru ceea ce a dăruit literaturii noastre, regretîndu-l profund pe prietenul discret și delicat care a fost Sandu Tzigara-Samurcaș.

Edgar Papu

spontan sau tîntic, la o perfecțiune stilistică inconfundabilă : exact ceea ce Théon Van Gogh îi spunea torturătorului său frate : nu e destul ca o operă să fie bine făcută, totul e ca în-fr-o bună zi să fie sublimă... Căci dacă poezia nu este o ființă convulsivă și auză Ioana Bălan e convulsivă la maximum), va salva lumea, nu e mai puțin adevărat că Frau Welt nu salvează de la uitare decît ceea ce e și desăvîșire frumoso...

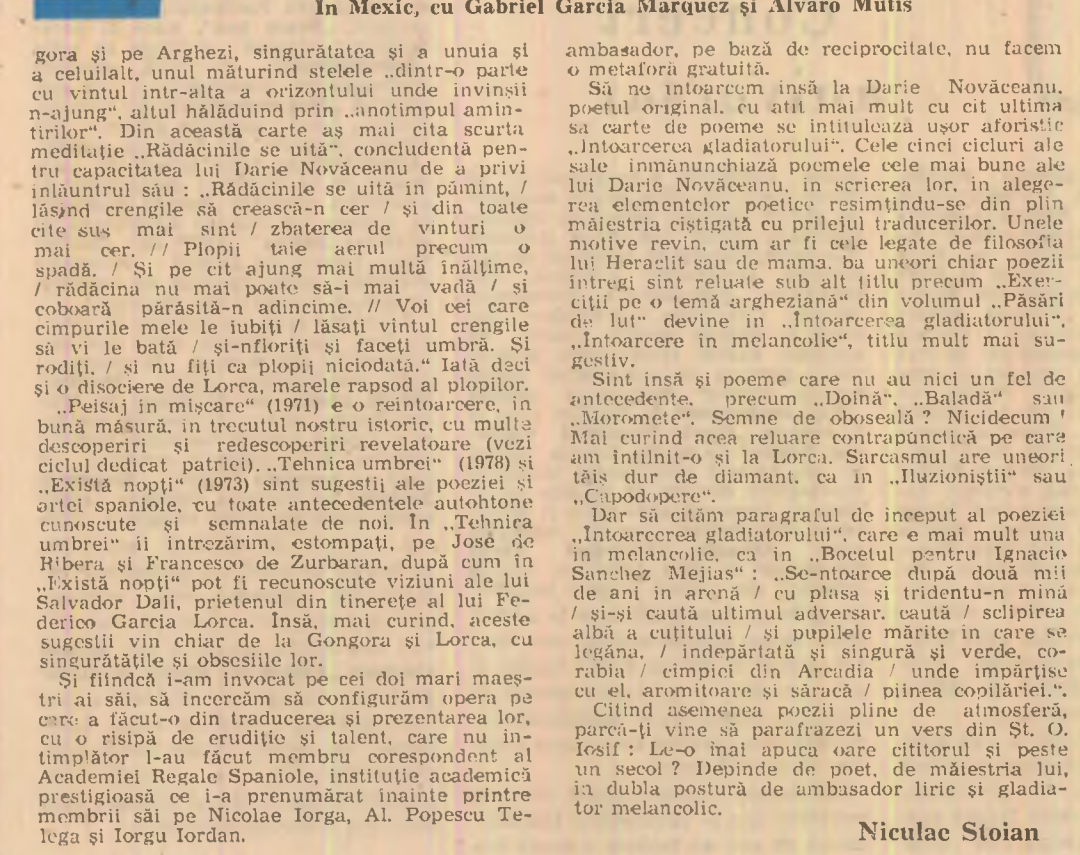
Am crezut o vreme că talentul Ioanei Bălan e amintit, de o amănunțită consumație, m-a-tenut chiar gîndindu-mă că, exasperată de numeroasele eseuri editoriale, autorea va abandona literatura (nu a făcut-o decît în parte, de elivă ani buni nu mai scrie decît în germană) și am regretat mereu că nu mi-s stat în minte să-l decid pe vreun editor să-i publice o carte.

Acum, după ce i-am recitat manuscrisele, știu că inepuzabilul talent al Ioanei Bălan are nevoie de o recunoaștere publică urgentă spre a nu evolua nefructuos, aberant...

Poetă blesstemată de un dur dolorism sfîșietor, Ioana Bălan trebuie ajutată să rămînă autoare de limbă română...

Cezar Ivănescu

N.R. Manuscrisele trimise pentru această rubrică nu se impozită. Manuscrisele nedactilografiate nu se citesc.

În Mexic, cu Gabriel Garcia Marquez și Alvaro Mutis

gora și pe Argeșiu, singurătatea și a unuia și a celuilalt, un măturînd stele „dînt-o parte cu vîntul într-âlta a orizontului unde invinsii n-ajung”, altul hălăduind prin „anotimpul amîn-trilor”. Din această carte as mai cita scurta meditație „Rădăcinile se uită”, concludența pen-tru capacitatea lui Dario Novaceanu de a privi înăuntru sau : „Rădăcinile se uită în pămînt, / lășnd cîntecul să crească-n cer / și din toate cite sus mai sînt / zănera de vînturi o mîna cer, / Plopii tîntec precum o apă, / Si pe cit ajung mai multă înălmie, / rădăcina nu mai poate să-i mai vadă / și coboară parășită-n adîncime. // Voi cei care cîmpurile mele le iubii / lășăți vîntul cîntecului vi le bată / și-nfloriți și faceți umbra. Si rodii / si nu fiți ca plopii nicodată” lala deci și o disciere de Lorca, marele rapsod al ploilor, „Peisaj în mișcare” (1971) e o reintoarcere, în bună măsură, în trecutul nostru istoric, cu multa descoperiri și redescoperiri revelatoare (vezi ciclul dedicat patriei), „Tehnică umbrei” (1978) și „Există noaptea” (1973) sînt sugestii ale poeziei și artiștii spaniole, cu toate antecedentele autohtone cunoscute și semnalate de noi. În „Tehnică umbrei” îl întrecem, estompați, pe José de Ribera și Francisco de Zurbarán, după cum în „Există noaptea” pot fi recunoscute viziunile ale lui Salvador Dalí, prietenul din tînterete al lui Federico Garcia Lorca. Însă, mai curînd, aceste sugestii vin chiar de la Gongora și Lorca, cu singurătatea și obsesiile lor.

Si fiindcă i-am invocat pe cei doi mari maeștri ai săi, să încercăm să configurăm opera pe care a făcut-o din traduceri și prezentare, și o risipă de erudiție și talent, care nu întimplător l-au făcut membru corespondent al Academiei Regale Spaniole, instituție academică prestigioasă ce l-a prēmuriat înainte printre membrii săi pe Nicolae Iorga, Al. Popescu Te-ga și Iorgu Iordan.

Primăvara la MĂRȚIȘOR

Fănuș Neagu POVEȘTEA

În livada lui Tudor Arghezi poți spune, încă mai poți spune: locuiește în grădina curcubeului. Sub streșina casei, în cuburi de aur, pasărea liră ne va fi privind, mirată, cum fiecare din noi, kosit în locul unde desăvârșirea ia și chipul ramurei de cires înflorite, se joacă în gînd cu un miel, un țed și cu cinele Zdreanță, hrănindu-i cu jocuri de licurici, țipăt de cocori, zăgărnindu-i umbrele spre Nord și rouă picurată de pe maci. S-au apăs în candelă prunii, bea-ni-soare năvălindă de-a noia turme norilor ne zăre, iar deasupra fîcărui cires aerul ia forma unui mic templu sau mai curînd a unui mic schit, melancolia țese din ierariha durerii, cuvîntul deschide ideea că stăpînului locului l-a smuls din nemărginita firii ce să îndulcească destinul oamenilor resemnați în neizbindă

vecurilor, instituindu-l solemn și definitiv domn peste eternitățile voievozilor. Aici, pe terasa cîntecului, cuvintele curate și cuminți au bătut la poartă și-au văzut, fericele, că li se deschide peretele și aproape toate dintre ele, rar să fi scăpat vremea, au scîpărat împerechere cu formulele impredictibile ale necunoscutului, schimbându-se în ploaie lozodnică, în apa vieții care aduce piine și minie, în vîntul-mamă a lerburilor, mamă a turbăciunii, stea de lături aprinse cu frandarii și fasonici. Aici și acum se simte Daemouli, țese printre ciresii în floare, intru spațiu și bogăția noastră, lînd clipa cînd omul se desprinde de sine și ca un inger al diavolilor ia ființă neliniștea croatoare, treapta cea dintîi și de urmă a libertății. Vom reveni cu dragoste și cine se vor fi copt ciresii.

Radu Boureanu

Livada argheziană

Părea că o stranie jarnă se prelungea; și năsea ca într'un peisaj prerafaelit, ninsora albă, caldă, moale acolo unde omiziile dădeau țircoale... Era o ninsora de petale, cumințe, vă mai aduceți aminte, argheziani, argheziofobi, sau voi, împătîmii de marea-i poezie, ecou vrăjii, lumina sîdefată, vie, sau voi cei de dincolo de morminte?

dacă ați aflat, în trecere, pe lingă timpul lui un gest să atîngă aura lui, să pot să vă pun semnul ființei în acest să-i zicem, pomelnic de primăvară prin această livadă a ciresilor lui, sub roata umbrei bătrînilui cires de lingă casă

pulsînd cu lumina petalelor pe masă, masa lui cea de tînă în aerul deschis străpuns de acul de viespe al vorbei, odiat de zborul aripei de vis.

A venit, acum, din resturi, cum venea cu străluminata ninsora de nea lungă cîrșorului, vîbrînd pe aruna albinii armonia stîhorului, sub corărate bolii, în biserică livadă vor bate roșii limbi în clopote mărunte sunînd vegetala, sacra slujbă sub frunte că rămăseă mută, se pregătea de ducă pe dealul dimpotrivă minăstirea năducă...

Atunci, cînd el, pe nevăzute porunci, ieșea din livadă, urca în foisor să le așeze-n slove pe neașor foilor năduce la fereaștră aripi huluții cerului să lumineze clipa frumosului, misterului; venea atunci solul albina din livadă să-i zumzăie că rodul e copt de stă să cadă...

Amîntitor, acum, peoă fără cuvinte e zborul în livadă tocînd peste morminte și la un solt de masa istorică, rotundă, e liniște mințită de umbră fără glas citînd pe fila vremii ce-n suflet le-a rămas; zvon vegetal de clopote mărunte, spus de peoă în cartea lui de suflet, livada argheziană.

Sub cireșii lui Arghezi

dimineața trecută, într-o superbă zi de primăvară, la Mărtișor lui Arghezi, și-au dat întîlnire fără nici un fel de protocol sau anunțuri prin zăre mulți iubitori ai poeziei. Festivalul poetic, să-i spunem așa, intitulat: „Bună dimineața, primăvară”, a avut loc sub cireșii arghezieni, acolo de unde multe dintre versurile și metaforele poetului au luat drumul posterității. Și au venit la întîlnire pe această insulă de poezie și verdeață, care se numește Mărtișor, scriitori și artiști din toate generațiile: Radu Boureanu, Ion Sofia Manolescu, Mircea Micu, George Pituș, Mihai Ungheanu, Nicolae Dan Frunteală, Constanța Buzea, Ioana Diaconescu, A.I. Zăinescu, Petre Ghelmez, Mihai Gavril. Dar lista continuă cu cei mai recentii premiați la concursurile de poezie studențești. Manifestarea fiind organizată de Muzeul Literaturii Române, directorul acestuia, criticul Nicolae Ciobanu, a știut să dea o notă aparte înfrugului spectacol. La toate acestea s-au mai adăugat prefața semnată de Fănuș Neagu cit și interpretările poemelor argheziene în lectura actorilor Cristina Tăci și Șerban Căntăreanu... Elevii prezenți în număr mare au oferit celor care au venit pînă la Mărtișor flori de primăvară, iar cireșii arghezieni au oferit petale... (Fotografii și text de Sorin Postolache).

Săptămîna culturii italiene, regiunea Abruzzo

Bogatul program de manifestări a început luni, printr-o întîlnire a conducerei Uniunii Scriitorilor cu reprezentanții ai culturii italiene. La ora 12, la sediul Muzeului literaturii române, au vorbit Al. Balach, despre relațiile culturale italo-române din cele mai vechi timpuri pînă azi, Danilo D'Alessandro, despre regiunea Abruzzo în timpul lui D'Annunzio, Zoe Dumitrescu-Builingea, despre D'Annunzio ca deschizător de drumuri în literatură, și Sergio Cattani, care a remarcă profunzimea și autenticitatea relațiilor italo-române, ca și contribuția lor dezvoltare. S-a vizitat apoi, tot aici, expoziția de fotografii din Abruzzo. În după amiaza aceleiași zile, a avut loc o întîlnire cu membrii ai ACN-ului și vizionarea filmului „Anoncentul” de Visconti, prezentat de Florin Potra, precum și o documentarului „Păștorii din Abruzzo”, Marti, 3

Lumea constructorilor

Urmare din pag. 1

etc. Paul Pristavu are, el însuși, o viață de familie incertă, este divorțat, are un copil, pare nehotărît la un moment dat să se întorcă sau nu la familia. Autorul nu forțarea nota: nu se va întîmpla, și în acest caz, împăcarea — inginerul se va recăsători cu o colegă mai tînără care-l înțelege și-l sprijină în activitatea lui.

Interesantă este o altă categorie de personaje, cele care, după terminarea șantierului, se mută la un alt șantier. Sînt discuzii pentru alegerea noului loc de muncă, se invită unii pe alții în cutare loc, nucleul odată format nu se poate destrăma definitiv, mai nici unul nu se răzlește de grupul în care s-a integrat, pleacă doi cite doi mai departe. Scollile de umănitare care se constituie pe marile șantiere au un rol foarte important în menținerea și continuarea unui spirit de muncă și de echilibru. Pavel Peres ne vorbește din interiorul unei asemenea scoli, în cunoștință de cauză: se simte că, în fond, curtea reprezintă o evocare a unui grup între membrii caruia autorul însuși este ușor detectabil.

În fine, categoria personajelor feminine din această carte reprezintă un grup distinct. La început, intrate brusc în rutina muncii grele de șantier, femeile riscă să-și piardă feminitatea, nu se mai îngrijesc de înfățișarea vestimentară și fizică, nu-și mai păstrează limbajul specific, etc. Un set de grup îi dă „ordin” unei depășiri să-și spele zilnic uniforma, să-și îngrijească fața și să-și impună a spune numai vorbe bune șoferilor care vin să încarce ciment de la balastiera ei. Se produce, astfel, un fel de minime ca-n basme: de sub chipul de om intrat în ritmurile rutiniere ale muncii în ve-

mal, după o întîlnire la Uniunea Artiștilor Plastici, s-a venisat expoziția „Cenaclul din Francașia al Mare”, la Galeria Florile, unde criticii de artă Dan Grigorescu și prezentat picturile lui Francesco Paolo Sichel și ale lui Basilio Casella, ca și sculpturile lui Constantino Barbella — artiști ce, împreună cu muzicianul Francesco Paolo Tosti și D'Annunzio, au constituit nucleul cenaclului care a purtat multă vreme falma culturală a orașului Francașia și a regiunii Abruzzo în lume, atrăgînd aici artiști și scriitori iluștri, printre care Mattilo Serra, Vincenzo Scartoglio, Eleonora Duse și Emile Bertaux. La aceste manifestări se adausă un concert susținut de soprana Maria Vittoria Romano, acompaniată la pian de Marco Pumo, cu lucrări muzicale ale lui F. P. Tosti pe versuri de Gabriele D'Annunzio și alții, la Muzeul de artă.

Lumea constructorilor

cinătaea cimentului țese la iveală o față tînără, atractivă, prin prezența ei, obliga șoferii să-și spele uleiurile, să-și supravegheze gesturile, etc. Desigur, și ea va fi aleasă pînă la urmă de un Făt-Frumos. Femeia are un rol bine definit, în care nu țese: odată redîndu-și calitățile femininității ei, ea îl ajută pe bărbat în viața socială și familială, stă alături de el în muncă sau chiar îl depășește. Este un imbold. Ea cere, însă, această condiție obligatorie: să fie considerată în orice împrejurare femeie; alfel, poate deveni, dimpotrivă, factor de disoluție.

„Pasărea purpurie a dragostei” pare o carte dificil de parcurs pentru că autorul poate fi banal în tot pasul de festivism, lozincărie, liberalism, etc. — se poate spune că el vede lumea în roz. În realitate, comparată cu cartile despre șantier care într-adevăr răsădă șabloane și lozinci, cartea lui Pavel Peres dovedește că nu are nimic de-a face cu ele. Este o analiză a omensului din om în condițiile vieții dure de șantier. Optimismul autorului vine din sfera lui de preocupări (orice poate al muncii și împinării, cum este Pavel Peres în cartile lui de versuri, ar vedea-lumea astfel) — și din dorința de a apropria materia epică de poveste, de basm. Cartea chiar se sfîrșește cu un basm, pe care Vanghele Surduleac (unul dintre poștii șantierului) îl spune copiilor săi, un basm despre Fericele care personaj care nu poate fi oprît în posesia unui singur om, care trebuie să aibă libertatea de a se misca printre toți oamenii. Este intenția esențială a autorului: linia de sus care domină condiția umană, linia conservatoare și salvatoare, se creează și se menține prin indivizi din interiorul maselor constituite de mistuna lor și mergînd din loc în loc pentru a și-o îndeplini.

REMEMORARI

Craiu Munților (VI)

Și, totuși? Cum arăta și ce spunea și cum acționa Avram Iancu în acele luni de primăvară ale anului 1848, 1849 și chiar mai tîrziu?

Ce famesc adînc și ce însuflețirea eludată transmitea ei miile de moși veniți să-l asculte la Adunarea de la Blaj din 15 mai 1848?

Dar înainte de această dată, la 5 mai 1848, în chiar comuna natală, la Vidra de Sus, unde un înalt reprezentant al instanței camerale se deplasează, Avram Iancu adaugă la proclamarea oficială (scrisă) pentru dobîndirea drepturilor legale, următoarea frază cu de sine putere: „Românul nu cerește libertatea de la unguri, națiunea română e destul de tare ca să-și cîștige libertatea lupînd!”

Puțină vreme mai tîrziu, la adunarea de la Blaj, luc de manifestare publică a dorințelor naționale, Avram Iancu, înmăr dat înțelept, roștea acea frază memorabilă care a trezit din încremenirea umilitoare și neînșufală în ostea motilor adunați cu de bună voie din Apuseni: „Uitați-vă pe cîmp, românilor! sîntem mulți și tari, că Dumnezeu e cu noi!”

Tot în primăvară, și tot în luna lui mai, după un an de lupte oșoitoare și nu fără de folos, cînd deputatul Dragoș cere depunerea armelor, Muntii intervine cu autoritate: „Acesta nu se poate fiîndcă românii nu au motive de a se încrede în făgăduințe!”

Surprins de neobișnuita solie trimisă de Kossuth acceptă, totuși, petraclarea unui așa-zis armistițiu în următoarele zile de convorbiri, dar atenția și instinctul său nu-l lădășază. În fața portul deșure Marelui revoluționar din Munții sublinia acest presamintat: „Pe cînd noi ne certăm, veni de la avanteposturile noastre știri că Hatvani înaintează cu puterea considerabilă spre Abrud. Eu întrebam pe Dragoș cum se poate așa ceva, deosebit armistițiu nu este denunțat și ce știe el despre acest lucru?”

El afirmă că nu știe nimica și nu voia să dea crezămînt curierului. Totuși s-a decis să scrie lui Hatvani. Peste o oră veni al doilea curier cu știri surprinzătoare că Hatvani a și ajuns la hotarul Abrudului. Românii, care se aflau de față, intrăbură îndată pe Dragoș cu însemnăză această. El asigură din nou că nu știe nimic, întîrî însă pe onoare sa și chiar în numele guvernului maghiar, că și în cazul în care ar întra Hatvani în oras, noi putem să fim fără nici o grijă, pentru că nu ni se va alinge nici un fir de păr din cap. Unii se liniștiră un pic, între alții și Buteanu și Dobru, cu însă (Iancu) plecău lînc de acolo și ajungînd la cartierul meu, încălecat și elergat în galop la Cimpeni!”

Pleca la Cimpeni pentru a simți pulsul armatei sale de moși, pentru a gîndi felul în care poate fi apărată inexpugnabilă Cetate a Zărandului. Era în luna lui mai 1849...

De la Cimpeni îi trimite o misivă lui Dragoș (deputatul lui cu îndatoriri încerte), scriind scrib și revoltat în același timp, rînduri pe care nereticul sol nu le-a citit niciodată: „Îndemnul legăturii tale este așa de urtos cît nici Dumnezeu lăsa să judecăm oamenii nu poate să-l absoveze; să fi convins deplin că eu cred că Kossuth are membrii săi care lucrează pentru înmormintarea națiunii maghiare și tu ești

CONFABULE Un țaran trece strada

— Ar fi vrut să-l ia pe flu-său la oraș, la vîrul Grigore...
— Ce să fac cu el, acolo am treabă...
— Las' că nu cere țigă, e mare, zîseșe însă neavastă-să. Să vadă și el, n-a fost niciodată cu trenul...
— Si-l luase, deși îl văzuse pe al mic cum se hîlizește, știînd dinainte că i se va face și cheful ăsta...
— Mă, te lasu, dar să fii cumințe, îl zise.
— Băiatul însă nu-i răspunde și nici nu-l mulțumii, ci eări în brațele măică-sii e-o puppe. Eh, așa se întîmplă cînd al băiat, și ăla singurul. Au plecat dimineața, cu trenul, așa că pe la prînz au ajuns la vîrul Grigore. Cum se și așteptase, acesta nu era acasă — erau la servici și el și neavastă-să — noro, însă cu soacră-să, care se mutase la ei odată cu nașterea copilului.
— Săru' mina, zise.
— Intrați, intrați.
— Știi, noi... am venit... c-am vorbit cu vîru-miu...
— Știu, știu, mi-a zis. Ei vin pe la cînci.
— Aha, n-am vrea...

CUMPĂNĂ

I. Poezia vizează iar critica este o stare de veghe — poate fi frumos pentru că ordonează, aparent, faptele literare — dar putem gîndi și poezia ca pe o stare de voghe continuă iar critica sînd pe marginea ei.
II. În căutarea timpului care vine.
III. Un poem poate fi recitat, memorat exact, sensibilitatea noastră are nevoie întocmai de expresia lui. Un roman nu poate fi memorat exact, recitat etc. (Cazul romanului lui Mateiu Caragiale memorat de idolatrizatori nu intră, acum, în discuție). Impresia pe care ne-o lasă lectura unui roman, bazată pe imanența textului, transcende materialul lingvistic. Și după lectura unei cărți de poezie se însinuează o stare psihologică în absența textului ca atare; și această stare comunică amintirile profunde ale unui text de proză.
IV. Revizuirea critice instituite de Lovinescu sînt în direcția legăturii cu adecvarea spiritului critic la spiritul artistic aflat într-o continuă devenire. Un critic contemporan sau altul trebuie să aibă în vedere că, în măsura în care utilizează metoda alii de lax incii, în mai puțin de un deceniu, schimbarea totală a concepției literare ajunge a fi pusă sub semnul salvator al „revizuirii”. Deci, asemenea critici nu mai vizează completarea firească a viziunii literare ci schimbarea metodei care ei integrată ca și cînd ar fi vorba, în cazul unui singur critic, de

unul care în amotirea ta nu simți osteneala în săparea gropii aceiași naționali. /.../ Eu dar, să ști, că de aici înainte numai cu mina armată îți voi țera și cu tine nîm. /.../ Acestea nu li le scriu din țară și din pîsmă, fără din judecata mea. /.../ Adieu!”

Si a fost, cu adevărat, o scrisoare de adio.

Cu un an mai tîrziu, tot în primăvară, Avram Iancu începe un lung pelerinaj prin zona Zărandului, avînd punct de joncțiune orașul Arad unde-l chemau interese politice urgente. Cu noștem vag modul în care a călătorit (pornind, probabil, de la Hălmeag) trend prin Siria (locul de captivitate al generalului Ehem) și oprindu-se în localitatea aproape imediat următoare, Cuvînt. Din elibă pleacă să se ducă în Muntii, fiecare pas îl era urmărit. Să dăm cuvînt scris documentelor: „În conformitate cu ordinul emis /.../ în privința zvonului apariției lui Avram Iancu în acest comitat, prin prezenta dispun în mod rășor, ca în caz că s-ar întîmpla sosirea lui Iancu la Cuvînt /.../ Veți nota numele celor care vor sosi /.../ iar pe cel costă să-l înșei sub supraveghere fără viavă!”

Evident că Avram Iancu, la acea dată și în acel an, reprezenta încă un pericol public în fața autorităților. „Din capul locului pe lîncă în așa fel măsurat peste tot ca pe toate să la studiați întocmai ori să fie acela (locurile?) cu ușile închise!”

Citeva fraze mai în josul acestei dispozițiuni dată de prefectura orașului Arad se prezintă: „.../ Pentru intensificarea acestor adunări populare, vor fi întreprinse măsuri împotriva lui, și să-i faceți cunoscut cu această ocazie că acestea pot fi cu consecințe triste asupra dînsului!”

Fără a ține cont de aceste eventuale friste consecințe, Avram Iancu ajunge, totuși, la Arad și după ce a oșpoște la un han care îl găzduiește, încearcă să ia legătura cu anumite personalități românești ale orașului.

Sosise (cică), într-un echipaj bizar, un fel de birică cu vizitii și era însoțit de persoane pe care nimeni nu la pomenește ca nume și identitate.

N-a stat mult la Arad. Poate o zi, poate două, poate trei. Hătîni și urmărit permanent de autoritățile vremii, se întoarce pe calea nu prea lungă spre Munții însingurării sale, visînd, întocmai ca Horea, la sublima dorință de-a face din fînturile vechilor români o nouă „țară daco-romani”.

Citad echipei descris de supraveghetorii timpului... El afirmă că venise într-o căruță țărănească trasa (ca să vezi) de patru cai, avînd alături două slugi sau cam așa ceva. Deci, înțelegem că ordonau: „Dacă veți constata că în mod evident se adună grupuri de locuitori, sau eventual s-ar prezenta încă și din veștii și mai departe atunci în mod special, dar și în afară de acestea, pînă cît durează prezența celui în discuție, sîntei dator să mă anunțați despre cele petrecute din două în două ore, prin călărași instruiți în acest scop!”

Ce țînar, ce frumos, ce neliniștit, ce viu, ce periculos, ce neavenit era Avram Iancu în lunile lui aprilie și mai ale anului 1848, 1849 și în luna mai înolo, dină la sfîrșitul scurții și mistuitoare sale vieți.

Și totuși, cum arăta Avram Iancu în vremea cînd era Craiu Munților?

Mircea Micu

— Intrați, intrați...
— Si băitina le făcu loc, ducîndu-se apoi în bucătărie să încălzească lapte pentru prunc. Si au intrat, cel mic cu frică, el o asemenea casă nu mai văzuse decît la televizor. Se repezi pe balcon și privi în jos, erau la ultimul etaj, dedesubt totul se vedea alfel, mai mic.
— Tată, strigă, vino să vezi!
— Ce să vadă, mă?
— Cum s-a micșorat lumea.
— Atit de sus nu se cătărase niciodată, așa că începu să țopăle de bucurie.
— Sînt, mă, cumințe zise țîncă-său, trăgîndu-l de pe balcon înăuntru. Hal, să mormem!
— Unde să vă duceți? întrebă bătrîna din bucătărie, semn că nu-i uitase.
— Prin oras, după cumpărături...
— Duceți-vă, duceți-vă, încuviințînd din nevăzută bătrîna, ca și cum ea holărise să plece cel dol, dar la cîmă să fiți înapoi, că Grigore țînar ce vine, mîmănci și se culcă. Dacă aveți treabă...
— Nu, că nîmă mi-a zis cînd a fost pe acasă că m-ajută vă găsece ceva pe aici, un serviciu... Așa că am venit, să ne mai sfătuiam...
— Aha, făcu nedumerită bătrîna. Și unde o să dormiți?
— La asta nu se gîndise nici el, nici neavastă-să, cînd hotărîșeră să-l plimbe pe cel mic să vadă orașul.

Iulian Neacșu

Așchii

autori diferiți. Or, limita revizuirii sînt chiar în păstrarea identității unei anume semnături.
V. Iată că este posibil ca talentul (această forță) să fie dat pe șeamă unor făpturi atit de vulnerabile — poezii.
VI. De multe ori mă scriu o carte nu pentru că ești convins de valoarea celor anterioare ei, ci tocmai pentru că ai impresia căudată că vocația literară — această cetate — nu ai cu certitudine niciodată, că ai reperiți berbecii nu în poezii ci în ziduri dintr-o intuiție gingașă sau din orbenie de neiertat.
VII. Poetul este ființa care dorește permanent poemul imposibil.
VIII. Dacă omul uită, reînvetează, dacă nu uită, învețează.
IX. Cînd o rază de soare e-a primit în oglindă, s-a întors către astrul zilei. „Eu sînt alit de puternic și de generos incit nici una dintre razele mele nu face cale-ntoarsă: ce-al văzut acolo?” „Mărite astru, un ochi mai puternic decît tu, mîne m-ă zvrîlit înapoi! Ochii era în mîna unui copil, copilul se juca în grădînă și m-a trimis pe arpișoară unei abnie care a început să țipe și să se vaită. Ce armă am văzut! Te vei lupta cu Oglinda și vei fi învins de ea. Eu am venit să-ți spun!”

George Alboiu

Sub penița epigramei

Ion I. Pavelescu scrie la „Literatură”, „Convorbiri critice”, „Făclăra”, catrene „împotriva” lui Cîcînat Pavelescu, fratele mai mare, și a prietenului acestuia, alt epigramist de faimă, Nîgrim.

Din această artie epigramistică, va descinde și nepotul Pavelesților, și el epigramist, Mircea Pavelescu, Ion I. Pavelescu se naște în 1889, la Rimnicu Sărat, unde trăiește și lucrează pînă în 1924. Într-o viață așa de scurtă nu va reuși să adune într-un volum producțiile umoristice. O va face postum publicîndu-le și omul de cultură Octavian Moșescu, publicîndu-le voi „Epigrame și epitafuluri”, Rm. Sărat, 1932.

Reușite sînt „epitafulurile” lui Ion I. Pavelescu, în ele, cu o oarecare melancolie, umorul se îndreaptă spre personalitățile literare ale celor vizati. Să cităm cîteva: „Lui Nîgrim (epitaful)” — „Zace-nici, în tîntir / Un lipsit de duh, Nîgrim: / Dăbul lui a existat / Doar atunci, cînd și l-a dat” sau „Lui Radu Cosmin (epitaful)” — „Aici zace doar scheletul / În Cosmin, nu și poetul... / După cit s-a cercetat, / Bardul nici n-a existat!”

Dar vestitul epigramist își exercită floarea și în epigrame de anih romantic cum ar fi în cea intitulată „Lui Cîcînat, care cere versuri unei domisoare” — „Pe cînd o incinta cu struna, / Privind chelia-i scîlțoșoară / Mă-ntreb: pe biata floare / Cum poate s-o-ncălzească luna?”

Curios, Ion I. Pavelescu l-a prins în vîrfurile peniței și pe pistolierul neîntrecut Ion Pîlat, pe care-l așază în antiteză cu Horia Furtună... Dar de aici răsare efectul umoristic, vizîndu-l în special pe al doilea, în epigramele „Lui Ion Pîlat și Horia Furtună” — „Poezia lui Pîlat, / Dacă vrei să-ți pară bună, / Trebuie neapărat / S-o citești pe-a lui Furtună”, sau în „Vice-versa” — „Poezia lui Furtună / Ca să fi se pară bună / Trebuie neapărat / S-o citești pe-a lui Pîlat!”

Sigur că aceste „petarde de carton”, epigramele, au rămas ca bătrînele discursuri de ebonită de pe vremea lui Zăvoade sau Grigoraș Dinicu. Dar oricît de bună ar fi muzica de azi, ele reușesc să descrețească frunțile fără a fi deloc desuete, așa cum consideră unii. Așa se întîmplă și cu epigrama, care nu e o cenusăreasă a literaturii, cum s-a crede. Ba dimpotrivă, sînt mulți cititori însetați de epigrama bună, dovadă că ea se cultivă și azi cu destul succes.

George Andrei

Presă străină și războiul de independență

Un scurt timp după evenimentele care au avut loc în 1848, dobândind opoziția internă și externă, masele populare, având în frunte pe cei care au fost promotorii revoluției, au reușit, în ianuarie 1859, să realizeze mărețul act al unirii Moldovei cu Țara Românească...

esc și în zărele ce apăreau în Franța, unul dintre corespondenții măturșica că a fost „surprins de această armată română... soldații sînt frumoși, viguroși, sobri și devotați. Ofițerii știu bine meseria lor. Spiritul trupelor române este excelent”.

mai mult decît elogioase la adresa românilor, afirmîndu-se că „una din surprizele acestui război a fost neașteptata valoare și vitejie arătată de trupele române”...

Lirică cehoslovacă

VLADIMIR HOLAN

Oare ce citea?

Oare ce citea fata aceea în tramvai? Fîind în afara timpului, chipului și numelui avea doar sentimentul ce vibra atît de ardent...

Cine a pîșit în lumea poeziei nu se mai întoarce...

Amintire

Soarele a dispărut cîzînd peste gunoi ca o lampa de birou care, înaintea stingerii, încă luminează un salem prăpădit jos în stradă...

intr-adevăr: prezența nu este timpul prezent!

Traducere de Sorin Paliga

MIKULÁS KOVÁC

Perete

1. L-au scos în fața unui perete.

Nu i-a lăsat să-i lege ochii, căci pînă-n ultima clipă voia să vadă soarele. Cînd se prăbuși apoi, pe patul perete...

Noi am uitat deja astfel de scene. Cu cozorocul șepilor alungam soarele de pe frunte...

Si cînd ne gîhluim uneori, spinet ne culcă-te, prietene, ești palid ca un perete.

JIRI ZÁČEK

Fata din sala de lectură

În carte ai făcut un semn cu umbra arătătorului. Zîmbesti, tu, copilul întimplării — care-i visul tău?

Jur împrăjur cărți, cărți fără sfîrșit, cîmpul de luptă al cuvintelor. În ele-i totul, însă nu-i timp să le citești pe toate.

Sîngură ai rămas și ele-s multe. Citești mai departe cu pleoapele plecate.

Cine te cunoaște? Cine-ți știe inima pulsînd un S.O.S. cine cunoaște taina trupului tău trezindu-se la viață,

dururile în el ascunse. ale lui pațimi sălbatice fără de nume? Nici tu nu le cunoști.

Pleacă de aici pînă nu-i tîrziu. Aici timpul se întinde ca muzeagul, timpul fără culoare, fără miros.

SPORT

Boboci de trandafir

Dați-mi voie să mă întorc puțin la meciul cu Spania. Data trecută am scris articolul pe genunchi, genunchii mei, prin părțile laterale, sînt...

în creștetul capului. Napolitanii din Giulești se plimbă, azi, cu dricul și descoperă cu talpa goală, că adevărul e învăluit în sîrmă ghimpată...

De cînd Hagi a plecat la Steaua nu mai vine lume în Regie. Iar eu cred că nu-i o desfășurare să joci în fața tribunelor goale. Și mai cred că după Sportul studentesc va începe să predice în pustiu și Universitatea Craiova...

Dar toate întîmplările găluite dintr-un întreg campionat sînt o biată glumă pe lângă meciul Dinamo — Victoria, aranjat cu pințenul cocoșului să se termine la egalitate și Căminăruș să înscrie patru goluri...

Mă opresc. Plouă pe toate cărările și s-ar putea să-mi ia luntrea apă. Imi țipă crinii lângă prag să-mi vad de grădini. Sînt soldat din linia-ntîi, dar n-am mina de trăgător de elită.

Se mai întimplă.

Fănuș Neagu

O călătorie românească în jurul lumii: „Decebal Circumterra”

Cunoscut tinerilor prin cărțile sale de călătorii în țară și pe mări depărtate, la bord ambarcațiunii „Hai-Hai” scriitorul Radu Theodoru se pregătește de o nouă expediție...

Se pare că în cazul scriitorului Radu Theodoru viața personală și opera stau într-o interdependență strînsă, cea dintîi condiționînd-o direct pe a doua. Mai exact scriitorul își creează deliberat momente de viață care să se sublimizeze în carte...

Nu sîntei departe de adevăr. De adevărul interior care germinează și generează cartea. Sensul și conținutul acesteia. Dacă nu rupem proiectul Circumterra de visele adolescenței și nostalgia ei, de lecturile de gen, de năzuințele firești...

Circumterra este o premieră absolută și ea trebuie considerată ca atare. O realizat singur. — N-am vocația solitudinii. Este efortul comun, de sacrificiu și competență a echipajului, este rezultatul entuziasmului cu care confratele meu Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor, a îmbrățișat ideea...

bord medic și biolog, împreună cu instructorul lui de zbor, pilot sportiv și de performanță în zborul fără motor, Ioan Gheorghiu din Arad...

D. Ivănescu

— „Decebal” este un iaht clasic cu un catarg înalt de 11 m care poartă o velă rîndă, un foc și o trîncă, dotat cu un motor alutător Diesel de 45 C.P. are un deplasament de 10 tone în care se includ cele 2,5 tone ale leștului...

— La Otlenita, cu ajutorul șanțierului naval din localitate „Echipajul”? — Echipajul de bază, cel care a contribuit la realizarea ansamblului de lucrări pregătitoare, este compus din Vasile Olteanu, secund și radio-amator, cunoscut din cărțile mele „Croziera contra cronometrul” și „În luptă cu Meltemi”...

— Plecăm din portul Otlenita pe ruta: Otlenita — Ceramoaia — Canalul Dunăre-Marea Neagră — Tomis (Constanța) unde facem teste în mare și ultimele aprovizionări. Din Tomis plecăm pe ruta: Istanbul — Pireu — Malta — Gibraltar — Insulele Canare — Insulele Capului Verde — traversăm Atlanticul sub latitudinea de 10°N și prin Trinidad — Tobago — La Guayra (Venezuela) — Carthagena (Columbia) ajungem la Colon de unde prin canalul Panama iesim în Pacific. Executăm traversada Pacificului prin Galapagos, Marchize, Tuamotou, Tahiti, Noile Hebride, cu puține termene...

Rep.

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMANIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunțelă, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACTIA: București, Piața Științei nr. 1, tel. 17 32 09

ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95

Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCINTEII